

Eiropas
Komisija

PANORAMA

Pievēršanās reģionālajai politikai un pilsētpolitikai

RUDENS 2020 / Nr. 74

LATVIJA

Būvē tiltus reģionu izaugsmes stiprināšanai

INTERREG —
ZAĻINĀŠANAS
STRATĒGIJU
VEICINĀŠANA

REGIOSTARS 2020
FINĀLISTI UN
UZVARĒTĀJI

REGIOSTARS
2020

Reģionālā
politika un
pilsētpolitika

PANORAMA

SATURS

IEVADRAKSTS: Eiropas kohēzijas un reformu komisāre Elīza Ferreira (Elisa Ferreira).....	3
KOMUNIKĀCIJAS ZAĻINĀŠANA: ar Interreg veiktu pētījumu noskaidro zaļināšanas praksi ES un veicina to turpmākās stratēģijās.....	4
INTERREG @ 30: jaunieši ieņem centrālo vietu pašreizējos un nākotnes programmu plānos.....	8
INTERREG VOLUNTEER YOUTH: līdz šim visā Eiropā vairāk nekā 500 jauniešu ir kā brīvprātīgie atbalstījuši teritoriālo sadarbību.....	10
TRĪSDESMIT VEIDI, KĀ SVINĒT: Igaunija un Latvija piedalās skaitļu izaicinājumā.....	12
APJOMĪGA APTAUJA PAR PĀRROBEŽU SADARBĪBU: atklāj pašreizējo situāciju par vairākām tēmām.....	13
EUSAIR: zināšanu un inovācijas apvienošana, lai risinātu kopīgas problēmas, lai virzītu un vadītu Adrijas un Jonijas jūras reģionu.....	15
FINANŠU INSTRUMENTI: ekonomiskās izaugsmes veicināšanai pēc COVID-19 Eiropas Komisija ir pielāgojusi tiesību aktus un atvieglojusi finansēšanu.....	17
LATVIJA: uz pareizā ceļa zināšanās balstītas ekonomikas un ātrākas izaugsmes virzienā šī valsts ļoti lietderīgi izmanto ES finansējumu.....	19
DATU PUNKTS: slikta gaisa kvalitāte Eiropas pilsētās ik gadu izraisa vairāk priekšlaicīgas nāves gadījumu nekā ceļu satiksmes negadījumi.....	29
KARTES: transporta iespējas un elektrisko transportlīdzekļu infrastruktūra, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas Eiropas pilsētās.....	31
REGIOSTARS: finālisti un uzvarētāji tuvplānā 18. Eiropas Reģionu un pilsētu nedēļas laikā, kas 2020. gadā tika svinēta Briselē un virtuāli visā Eiropā.....	33
VIENKĀRŠIEM VĀRDIEM: CESER pētījums rekomendē sasaistīt mobilitāti ar apmācību un nodarbinātību Eiropas reģionu sadarbībā.....	39
PROJEKTI: iepazīšanās ar veiksmīgiem projektiem no Itālijas un Horvātijas, Reinjonas, Somijas, Kipras un Grieķijas salām.....	40

4

8

15

17

19

40

IEVADRAKSTS

Kohēzija praksē: kā atjaunot mūsu sabiedrību un ekonomiku

Godājamie lasītāji! Esiet sveicināti pirmajā žurnāla *Panorama* digitālajā izdevumā! Kā solīts, mēs ejam šo ceļu — esam izvēlējušies zaļāku pieeju tam, lai pie jums nonāktu labākie kohēzijas politikas stāsti no prakses. Atbilstīgi šim pirmajam ilgtspējīgajam žurnāla izdevumam, ar kuru tiek iezīmēta pāreja no vecā uz jauno, mēs esam nonākuši vēl vienās Eiropas krustcelēs.

Mums ir jāpanāk atveseļošanās, atlabšana un atjaunošana, lai atgūtos no dziļās veselības un ekonomiskās krīzes, kas tik smagi ir skārusi mūs visus. Taču mēs nevaram paļauties uz to pašu veco modeli — šis ir brīdis, lai atjaunotu un pārveidotu uz labākiem pamatiem. Mēs arī raugāmies tālāk uz 2021.–2027. gada plānošanas periodu, kura mērķim ir jābūt kohēzijas politikas veicinātai zaļai, digitālai un noturīgai ekonomikai.

Eiropas Komisija ir ierosinājusi visaptverošu instrumentu regulējumu: *CRII* un *CRII+* reaģēšanai uz krīzes radītām ārkārtas situācijām, *REACT-EU* kā elastīgs atlabšanas instruments un Atveseļošanas mehānisms, lai veicinātu strukturālās reformas, kas nepieciešamas mūsu standarta kohēzijas programmu attīstībai ilgtermiņā.

Lai gan esmu iepriecināta, redzot straujo progresu mūsu darbā ar līdztiesīgajiem likumdevējiem, lai pieņemtu *REACT-EU*, man ir jāatzīst, ka mēs saskaramies ar ievērojamām īstenošanas grūtībām.

Kopā ar dalībvalstīm un vietējā līmeņa ieinteresēto personu grupām mums ir jānodrošina, lai ar visiem šiem instrumentiem nodrošinātie resursi tiktu novirzīti spēcīgu un atbilstošu projektu plūsmā, ar kuriem var radīt reālas pārmaiņas uz vietas. Tas nozīmē, ka programmas ir jāizstrādā ātri un efektīvi. Dažu gadu laikā mums ir jāspēj parādīt iedzīvotājiem to, ka viņu nauda ir izlietota lietderīgi.

Mums ir jāiegulda tādos projektos, kur līdzekļus ne vien var ātri apgūt, bet kur tiek panākta arī ilgtermiņa atdeve, jo šī ir ieguldījumu, nevis patēriņa politika.

Otrkārt, šai instrumentu kombinācijai ir jāiederas stabilā un saskaņotā Eiropas un valsts līmeņa stratēģijā. Mums ir nepieciešami ne vien pārdomāti un ilgtermiņa ieguldījumi, bet tiem ir arī jābūt saskaņotiem ar mūsu kolektīvajām prioritātēm stratēģiskā līmenī, vienlaikus ņemot vērā dalībvalstu atšķirīgās vajadzības un izejas punktus.

Nepastāv visām situācijām piemērots risinājums šīm problēmām, un smags darbs sagaida mūs visus — Komisiju, līdztiesīgos likumdevējus, dalībvalstis, vadošās iestādes, reģionālos un vietējos partnerus un iedzīvotājus. Mums ir jāatjauno klimatneitrāla, konkurētspējīga un iekļaujoša Eiropa, un es uzskatu, ka mums ir visi priekšnoteikumi panākumu gūšanai, ja mēs rīkojamies kopā. ■

Eiropas kohēzijas un reformu komisāre
Elīza Ferreira (Elisa Ferreira)

Zaļināšana — *Interreg* komunikācija spēr lielu soli uz priekšu

“Ilgspēja” ir kļuvusi par bieži lietotu vārdu komunikācijas nozarē, bet cik bieži tā faktiski tiek īstenota reālajā dzīvē? *Interreg* programmas seko ES iestāžu aicinājumam padarīt komunikācijas pasākumus zaļākus un ilgtspējīgākus. Lai sāktu šo praksi, tika veikta aptauja pašreizējās situācijas novērtēšanai un plašākas zaļināšanas prakses veicināšanai nākotnes stratēģijās.

Pagājušajā gadā Eiropas iestādes pacēla savu latiņu ar klimatu saistītu mērķu sasniegšanai — Eiropas Parlaments izsludināja Eiropā “ārkārtas situāciju klimata jomā” un Eiropas Komisija uzsāka ES zaļo kursu, kura mērķis ir panākt oglekļa ziņā neitrālu kontinentu līdz 2050. gadam.

Reaģējot uz šīm problēmām, Eiropas sadarbības programmu grupa izsūtīja aptaujas anketu un ievāca informāciju par komunikācijas pasākumu praksi *Interreg* programmās. Tās mērķis bija novērtēt pašreizējo situāciju kopumā un dalīties ar informāciju par projektu praksi vides jomā un to komunikācijas pasākumiem, lai parādītu, cik lielā mērā tajos tiek izmantota zaļināšana.

Aptauja tika veikta 2020. gada maijā, un tajā tika savākta informācija par 15 *Interreg* programmu zaļināšanas praksi.

Saņemtās atbildes parāda, ka bezpapīra saziņa un aprites ekonomikas prakse (to pašu materiālu atkārtota izmantošana vai otrreiz pārstrādātu materiālu izmantošana) ir plaši izplatīta (skatīt tālāk esošo tabulu) tādās programmās kā Polijas–Krievijas pārrobežu sadarbības programma, Donavas *Interreg* programma un *Interreg SUDOE*. Dažas programmas vai projekta partneri vairs nesagatavo materiālus līdzņemšanai un daudzi savos pasākumos izvairās no plastmasas izmantošanas.

Taču citās jomās joprojām ir nepieciešami uzlabojumi, un atsevišķas jomas ir gandrīz neapģūtas. Starp uzlabojamajām jomām ir zaļais iepirkums, atkritumu daudzuma samazināšana, jo īpaši attiecībā uz plastmasu, un tiešsaistes pasākumu izmantošana. Savukārt siltumnīcefekta gāzu emisiju novērtēšana un to kompensēšana joprojām programmās ir reti sastopama.

APTAUJAS REZULTĀTU KOPSAVILKUMS

KOPĒJA ILGTSPĒJĪGAS
KOMUNIKĀCIJAS PRAKSE

(respondentu daudzums) N=15

- 100%** Aprites ekonomika
Bezpapīra saziņa
- >50%** Nerada atkritumus
Mazāk pasākumu klātienē
- <50%** Zaļais iepirkums
Bez plastmasas
Energoefektivitāte
telpās
- <1%** Atjaunojamo energor-
esursu izmantošana
Oglekļa novērtējums
Oglekļa kompensācija

KAS JĀUZLABO

(respondentu daudzums) N=15

- 20%** Mazāk pasākumu
klātienē Aprites
ekonomika
- 13%** Oglekļa novērtējums
Oglekļa kompensācija
Energoefektivitāte telpās
- 7%** Bez plastmasas
Iekšējās komunikācijas
pasākumi iesaistei
(pievienots aspekts,
izmantojot "Cits")

PROGRAMMAS/PROJEKTA
PRIEKŠROCĪBU
PAŠVĒRTĒJUMS

(respondentu daudzums) N=15

- 100%** Bezpapīra saziņa
- 28%** Aprites ekonomika
Nerada atkritumus
Bez plastmasas
- 1%** Zaļais iepirkums
Energoefektivitāte telpās
- 0%** Oglekļa novērtējums
Oglekļa kompensācija
Atjaunojamo energor-
esursu izmantošana

Pašreizējās prakses kopsavilkums ir tuvāk aplūkots augstāk.

Pārvaldības prakse programmās un projektos

Tā vietā, lai vienkārši aprobežotos ar ilgtspējīgu komunikāciju programmas ietvaros, būtiskāk ir īstenot sistemātisku pārvaldību, kas ietver gan programmu, gan no tās finansētos projektus. *Interreg* Alpu reģiona programmā tika izstrādātas detalizētas norādes par zaļināšanu tās līdzfinansētajos projektos. Iekšējā līmenī apvienotā sekretariāta komandas dalībnieki parakstīja "Deklarāciju, ar kuru tie apņemas samazināt

oglekļa pēdas apmēru savā profesionālajā darbībā". Turklāt programmas pamatuzdevuma formulējumā tās partnervalstis puda vēlmi īstenot zaļāku programmu.

Interesants kopīgu centienu piemērs piecos projektos ir *Interreg V-A* Itālija–Slovēnija. 2019. gadā programmā tika piešķirti papildu līdzekļi projektiem, kas daļēji tika finansēti prioritārā virziena Nr. 2 ietvaros "Sadarbība mazoglekļa stratēģiju un rīcības plānu īstenošanā". Šajos projektos joprojām tiek īstenota apjoma un komunikācijas (*capitalisation and communication*) metodoloģija, tādējādi plānojot vairākus komunikācijas pasākumus tā, it kā tas būtu viens kopējs projekts.

Tiešsaistes pasākumi veicina lielāku efektivitāti

Tiešsaistes pasākumi ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā samazināt oglekļa pēdu. Jo sevišķi, kad parastos apstākļos programmās un projektos ik gadu konkrētās norises vietās tiek organizēti tūkstošiem pasākumu.

Pēdējo gadu laikā *Interreg Europe* programmā ir radīts reģionālās politikas veidotājiem paredzēts tiešsaistes pasākumu saturs gandrīz 100 stundu apjomā. Lai padarītu šos tiešsaistes pasākumus interesantus un noderīgus to dalībniekiem, ir tikušas izmantotas un izmēģinātas dažādas tehnoloģijas, formas un formāti. ➤

Šīs programmas komanda uzsāka tiešsaistes pasākumu īstenošanu. Tās dalībnieki saņēma apmācību un šīs pūles nekavējoties atmaksājās, piemēram, vairāk dalībnieku apmeklēja virtuālos pasākumus nekā reālos pasākumus.

Ir iespējama oglekļa pēdas kompensēšana

Lai gan oglekļa pēdas kompensēšana šķiet sarežģīta, divi projekti ir parādījuši, ka tas ir paveicams.

No *Interreg* Balkānu un Vidusjūras reģiona programmas finansētais projekts *BalkanROAD* organizēja bezoglekļa konferenci “*OpenEARTH 2020* — konference par pielāgošanos klimata pārmaiņām un to mazināšanu”. Visi dalībnieki sniedza informāciju attiecībā uz ceļošanu un naktsmītni, lai noteiktu konferences kopējo oglekļa pēdu. Tika veikti aprēķini atbilstoši Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (*IPCC*) izstrādātajām vadlīnijām, un tie tika prezentēti plakāta veidā.

Lai kompensētu konferences radīto oglekļa dioksīda pēdu 17,2 tonnu apmērā, tika iestādīti ozoli. Koku skaits tika noteikts, par pamatu ņemot to CO₂ daudzumu, ko koki absorbē savas dzīves laikā.

Vēl viens piemērs nāk no 22 ilgtspējīga tūrisma projektu kopienas, kas finansēti no *Interreg MED* programmas. Tā organizēja sanāksmi, pilnībā attiecinot aprites ekonomikas principus un kompensējot daļu no pasākuma radītajām 78 tonnām CO₂. Dalībnieki tika iesaistīti arī balsošanā par vienu no vairākiem projektiem, kas kļūs par kompensācijas ieguldījuma saņēmēju.

Zaļais iepirkums — piegādātāju iesaiste

Zaļais iepirkums ir viena no galvenajām jomām sistemātiskai zaļināšanas prakses ieviešanai. Konferencē ar 400 dalībniekiem *Interreg* programma Baltijas jūras reģionam spēra soli tālāk par standarta ēdināšanas pakalpojumu zaļo iepirkumu.

Tā kā tas parasti aptver marķētu bioloģisko pārtiku, bet netiek pievērsta uzmanība tādiem aspektiem kā vietēji vai sezonas produkti, programma mainīja savu iepirkumu praksi, sadalot ēdināšanas pakalpojumus sīkākās partijās (dienas un vakara ēdināšanas pakalpojumi). Tas ļāva konkurēt mazākiem uzņēmumiem ar vietējiem piegādātājiem. Turklāt ikviens no piedāvājumu iesniedzošajiem ēdināšanas pakalpojumu sniedzējiem tika intervēts, lai novērtētu to individuālo pieeju ilgtspējīgai ēdināšanas pakalpojumu nodrošināšanai.

Vēl vien piemērs no *Interreg* Dienvidbaltijas reģiona programmas: USB zibatmiņu piegādātāji tika lūgti atteikties no vienreizējās plastmasas plēves iepakojumā.

Izvairīšanās no pārtikas atkritumiem ēdināšanas pakalpojumos

Saskaņā ar informāciju Eiropas Savienības oficiālajā tīmekļa vietnē, Eiropā ik gadu tiek izšķērdēti 20% no cilvēku patēriņam saražotās pārtikas (jeb 88 miljoni tonnu). Tā kā informētība par pārtikas izšķērdēšanu ir zema, no *Interreg* Centrāleiropas programmas finansētais projekts *STREFOWA* nolēma atbalstīt pārtikas izšķērdēšanas samazināšanu Centrāleiropas reģionos.

Projekta pamatuzdevums tiek īstenots ar piemēru. Papildus atkritumu neradošu ēdināšanas pakalpojumu izmantošanai visos tā organizētajos pasākumos *STREFOWA* organizēja piecus pārtikas izšķērdēšanas hakatonus Austrijā, Itālijā, Ungārijā, Polijā un Čehijā, kuru mērķis ir uzlabot informētību, tajā skaitā vietējās kopienās, lai rastu tiešsaistes risinājumus, ar kuriem atbalstīt pārtikas izšķērdēšanas samazināšanu Centrāleiropā.

Aprites pieejas īstenošana Eiropas Sadarbības dienās

Interreg Igaunijas–Latvijas programma ievēro zaļo pasākumu vadlīnijas, kas izstrādātas to projektā “Zaļi publiski pasākumi”. Visos Eiropas Sadarbības dienu pasākumos 2017., 2018. un 2019. gadā tika izmantota iespēja paaugstināt informētību par šīm vadlīnijām un izmantot tās praksē. Piemēram, tajos tika pievērsta uzmanība tādām pieejām kā atkritumu šķirošana, vietējo produktu un krāna ūdens izmantošana, kā arī līdzņemšanai paredzēto materiālu izgatavošana no otrreiz pārstrādātiem un/vai ilgtspējīgiem materiāliem.

Komunikācijas prakses zaļināšana tika īstenota trijos 2019. gada Eiropas Sadarbības dienas pasākumos Pleskavā, Salaspilī un Sanktpēterburgā, ko organizēja Latvijas–Krievijas pārrobežu sadarbības programma. Ar vidi saistīti pasākumi tika atbalstīti ar atkārtoti izmantojamām dāvanām, suvenīriem, personas kartēm, lentēm, pildspalvām un citiem kancelejas piederumiem.

Visi šie praktiskie piemēri demonstrē to, kā programmas un projekti vēlas virzīties uz priekšu. Ir plānotas vēl vairākas iniciatīvas, lai izveidotu stingrus norādījumus, lai sniegtu tiem atbalstu vēl labāk pārdomātu lēmumu pieņemšanā. ■

Ar *Interreg* 30 gadu svinībām pievēršas jauniešiem

Svinot *Interreg* 30 gadu jubileju un sagatavojoties nākamajam plānošanas periodam, tiek sagaidīts būtisks ieguldījums no nākamās paaudzes attiecībā uz iesaisti un teritoriālās sadarbības uzlabošanu visā Eiropā.

Esot Eiropas projekta centrā, pēdējo 30 gadu laikā *Interreg* ir atbalstījis sadarbību starp reģioniem, novēršot šķēršļus un veicinot kopīgu rīcību, kas satuvina iedzīvotājus.

Interreg svinībās galvenā uzmanība tika pievērsta trīs atsevišķām, taču savstarpēji saistītām tēmām: “mums visiem ir kāds kaimiņš”, “jaunieši” un “zaļa un klimatneitrāla Eiropa”.

2018. gadā jaunieši vecumā no 15 līdz 29 gadiem veidoja 17% no ES iedzīvotāju skaita. Visi jaunieši saskaras ar kopīgām problēmām neatkarīgi no to dzimuma, ekonomiskās situācijas, sociālās izcelsmes un vecuma, piemēram, ar vāju darba tirgu un izglītības un apmācības iespēju trūkumu.

Tāpat arī jaunieši nav imūni pret citām krīzēm, piemēram, globālo sasilstānu, nedrošību un plaši izplatīto neuzticēšanos valsts pārvaldes iestādēm. Tomēr jauniešiem visā Eiropā ir kopīga

vēlēšanās piedzīvot labāku nākotni. ES kopumā viņiem piedāvā plašas iespējas, jo sevišķi pieaugošajam skaitam to jauniešu, kas dodas pāri robežām darba vai atpūtas nolūkos.

Pozitīvu pārmaiņu ieviešana

Interreg palīdz iedzīvotājiem doties uz darbu vai mācībām no vienas dalībvalsts uz kādu citu, atrast darbu Eiropas pierobežas reģionos vai ārpus ES vai piekļūt dzīvesvietai vistuvāk esošajiem sabiedriskajiem pakalpojumiem. Patiesi, jauniešu mobilitātes veicināšana Eiropai ir būtiska, nostiprinot tās pozīcijas kā uz zināšanām balstītai ekonomikai.

Ar to tiek veicināti tīkli un pasākumi, lai palīdzētu jaunajiem uzņēmējiem uzlabot savas prasmes, līdz ar to atklājot to neizmanto to potenciālu. Ar to tiek arī izveidota atbalstoša vide, lai īstenotu viņu inovatīvās idejas. *Interreg* izglīto jauniešus Eiropas Savienībā un ārpus tās, informējot tos par globālo sasilstānu un paradumu pielāgošanu, virzoties uz ilgtspējīgāku dzīvesveidu. Ar to tiek veidota uzticēšanās pārrobežu mērogā, veidojot kopīgus sabiedriskos pakalpojumus, kas ir viegli pieejami jauniešiem. Projekti *IEER* un *Eur. Friends* no *Interreg* Eiropas un Mēzas–Reinas programmām attiecīgi ilustrē dažus no šiem elementiem.

“ *Interreg nodrošina iedzīvotāju un jauniešu iesaistīšanos mūsu kontinenta veidošanā.* ”

Līdzsvara panākšana

2020. gads iezīmē *Interreg* būtiski svarīgu gadu. Svinot pēdējo 30 gadu laikā sasniegtos panākumus, mēs atrodamies arī izšķirošajā brīdī, sagatavojoties nākamajam plānošanas periodam. *Interreg* ir gatavs jaunām un inovatīvām idejām no jauniešiem visā Eiropas Savienībā. Paturot to prātā, Eiropas Komisija ir īstenojusi mērķtiecīgas aptaujas un tiešsaistes grupu diskusijas ar jauniešiem, kas saistīti ar Eiropas teritoriālās sadarbības pasauli (t. i., ES un tās kaimiņvalstīm).

Šo pasākumu rezultāti ir pamatā “Jauniešu manifestam labākai teritoriālajai sadarbībai Eiropā”, kas tika prezentēts Eiropas kohēzijas un reformu komisārei Elīzai Ferreirai (*Elisa Ferreira*) un ES Padomes Vācijas prezidentūrai *Interreg* ikgadējā pasākumā Briselē 15. oktobrī.

Atbildot uz to, komisāre Ferreira sacīja: “*Interreg* nodrošina iedzīvotāju un jauniešu iesaistīšanos mūsu kontinenta veidošanā. Sadarbības politikai ir ne vien nepieciešama pilsoniskās sabiedrības balss, lai veidotu nākotni, bet *Interreg* arī turpinās atbalstīt projektus, kas palīdzēs nākamajai paaudzei dzīvot kontinentā, kas ir pilns iespēju, sekmējot nodarbinātību, universitāšu apmaiņas programmas un piekļuvi kvalitatīviem pakalpojumiem pierobežā.”

Šajā manifestā, kas ir pieejams [REGIO ĢD tīmekļa vietnē](#), tiek paustas jauniešu idejas par *Interreg* un jo sevišķi par to, kā to padarīt vairāk atbilstošu jauniešu gaidām. Tas galvenokārt ir adresēts politikas veidotājiem ES, valstu, reģionu un vietējā līmenī, kā arī *Interreg* vadošajām iestādēm un labuma guvējiem no projektiem, organizācijām, kuras ir ieinteresētas ES kohēzijā, un jo īpaši *Interreg*, politikas veidošanā, jauniešu, iedzīvotāju iesaistē un demokrātiskā līdzdalībā. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://europa.eu/!yB96wx>

«Interreg Volunteer Youth»

IVY iekļauj vairāk nekā 500 jaunus brīvprātīgos teritoriālajā sadarbībā

Kopš *Interreg Volunteer Youth (IVY)* iniciatīvas uzsākšanas 2017. gada martā tajā ir iesaistījušies vairāk nekā 500 brīvprātīgo. Simtiem jauniešu visā Eiropā atbalsta *Interreg* programmas un projektus, veicinot teritoriālās sadarbības atpazīstamību ES un tās kaimiņvalstīs.

Vienlaikus IVY ir devis iespēju daudziem jauniešiem uzzināt par Eiropas projekta mērķiem un izaicinājumiem un labāk tos izprast. Eiropas Komisijas Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta popularizēto iniciatīvu pārvalda Eiropas Pierobežas reģionu asociācija (AEBR) Eiropas Solidaritātes korpusa ietvaros.

Strādājot ar IVY, brīvprātīgie atbalsta un popularizē konkrētas *Interreg* programmas un projektus, kuros tie darbojas, un ziņo par to sasniegumiem.

Mirto Vergu (*Myrto Vergou*), kas darbojas kā brīvprātīgā projektā "Jauniešu vadītu MVU vides pārvaldības uzlabošana" *Interreg* programmā Grieķija–Bulgārija, saka: "Es daudzu ko uzzināju par Grieķijas un Bulgārijas starpreģionu attiecībām, mūsu kopējām interesēm un

par to, kā mēs varam palīdzēt cits citam. Tagad man ir skaidrs priekšstats par mūsu stiprajām un vājajām pusēm, un es ceru, ka ar savu darbu es sniegšu informāciju [...] citiem."

Līdz šim brīvprātīgie ir iekļauti 41 *Interreg* programmā un 165 *Interreg* projektos, kas liecina par IVY ietekmi. 2021. gadā IVY turpinās savu darbu, lai ļautu jauniešiem piedalīties Eiropas teritoriālajā sadarbībā un dotu viņiem iespēju īstenot solidaritātes un sadarbības pasākumus.

Mirto Vergu (Myrto Vergou) ir skaidrs priekšstats par to, kā iegūt labāko rezultātu no starpreģionālajām attiecībām.

IVY darbībā

Kopš 2019. gada *Interreg* brīvprātīgajiem ir bijusi arī iespēja organizēt pasākumus REGIO ĢD vārdā, lai popularizētu kohēzijas politiku ar tā dēvētajiem “iedzīvotāju iesaistes pasākumiem”. Līdz šim brīvprātīgie ir organizējuši 23 šādus pasākumus, plānojot pasākumus iedzīvotājiem un iesaistot vietējo kopienu ar nolūku informēt iedzīvotājus par daudzajiem ieguvumiem no Eiropas reģionālās politikas.

2019. gadā organizētie iedzīvotāju iesaistes pasākumi ietvēra atkritumu vākšanu Pirenejos, sporta spēles Naujoji Akmenē Lietuvā, laivošanu pa Ventas upi Latvijā un Lietuvā, kakao darbsemināru Gvadelupā, pārgājienu Vācijā Grumzinas mežā un jauniešu darbsemināru Slovēnijā. Dabas mīļotājiem, sporta entuziastiem, bērniem un šokolādes cienītājiem — ikvienam bija iespējas uzzināt par kohēzijas politiku, baudot savas iecienītākās nodarbes.

Solidaritāte pāri robežām

COVID-19 pandēmijas uzliesmojums ar tam sekojošu robežu slēgšanu un stingru ierobežojumu ieviešanu dažās valstīs ir ietekmējis IVY iniciatīvu. Kad vairums valstu ieviesa stingrus pasākumus infekcijas izplatības apturēšanai, reaģējot uz šo situāciju, REGIO ĢD un AEBR ļāva esošajiem brīvprātīgajiem turpināt darboties attālināti un uz laiku apturēja dalību tiem, kuri gatavojās pievienoties.

Taču organizācijas, kuras uzņēma jauniešus, un brīvprātīgie raiti koordinēja un turpināja sadarbību visu šo periodu un, tiklīdz atkal bija droši ceļot ES ietvaros, sākās mobilitātes periodi.

Lai svinētu jauniešu lomu teritoriālajā sadarbībā, Eiropas Komisija iesaistīja IVY brīvprātīgos daudzos *Interreg* 30. gadadienai veltītos pasākumos, izmantojot viņu pieredzi, lai uzzinātu par to, ko vēlas un sagaida jaunieši Eiropā attiecībā uz teritoriālās sadarbības nākotni.

Paturot to prātā, REGIO ĢD veica aptauju, lai uzzinātu viņu domas par to, kā uzlabot *Interreg* nākotnē, un ietvēra šos rezultātus manifestā, kas *Interreg* ikgadējās tikšanās laikā tika prezentēts komisārei Elīzai Ferreirai.

Ieguldot šo milzīgo darbu ar ilgstošu un produktīvu jauniešu iesaistīšanos *Interreg*, pateicoties IVY, Eiropas Komisija nodod būtisku vēstījumu nākamajai paaudzei — solidaritāte ir ES centrālais elements, un šīs vērtība ir jālolo un ar to ir jādalās, veidojot mūsu nākotni kopā. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://www.interregyouth.com/>

Interreg 30. gadu svinēšana gar Igaunijas un Latvijas robežu

2008. gadā no *Interreg* Igaunijas–Latvijas programmas tika atbalstīts pirmais sadarbības projekts starp abām valstīm. Kopš tā laika ar 119 sekmīgi īstenotiem sadarbības projektiem ir sekmēta lieliskas partnerības izveidošana un pārrobežu sadarbība ar kaimiņiem.

Galvenā uzmanība sadarbībā ir pievērsta uzņēmējdarbības attīstībai un produktu izstrādei, iesaistot MVU, kas darbojas IT, pārtikas, kokapstrādes, farmācijas, kosmosa un citās nozarēs. Darbaspēka mobilitātes palielināšana, izpratnes veidošana par vides jautājumiem, tūrisms, kura pamatā ir kultūras mantojums, un nelielas jahtu ostas ir save-dušas kopā desmitiem valsts un pašvaldības iestāžu, uzņēmumu un NVO.

2020. gadā, svinot *Interreg* 30 gadus Igaunijā un Latvijā, mēs esam pievērsuši galveno uzmanību kaimiņattiecībām, vides jautājumiem un jauniešu iesaistīšanai — to visu integrējot vairākās kopējās aktivitātēs, kas atspoguļo skaitli “30” kā izaicinājumu!

Vai esat mēģinājuši atbildēt uz **30 jautājumiem** par *Interreg* un Igauniju un Latviju? Vai jūs zinājāt, ka vietnē keep.eu ir ietverta visizsmeļošākā informācija par *Interreg* projektiem? 2020. gada septembrī tikai vispieredzējušākie projektu vadītāji un aizrautīgākie programmas entuziasti spēja sniegt pareizas atbildes tiešsaistes viktorīnā “Svinot *Interreg* 30 gadus”.

Interreg 30 veltīti 30 km. Vai esat kādreiz kaut ko svinējuši ar 30 km pārgājienu? 50 igauņi un latvieši, kuru vidū bija daudzi jaunieši, arī septembrī svinēja sadarbību un par godu *Interreg* 30 devās pārgājienā dabā Gaujas nacionālajā parkā uz austrumiem no Cēsīm pa īpaši izstrādātu maršrutu.

Interreg 30 veltīti 30 koki. Vai kādreiz esat svinējuši *Interreg* dzimšanas dienu un Eiropas Sadarbības dienu uz Latvijas un Igaunijas robežas? Tieši tā rīkojās Igaunijas–Latvijas programmas īstenotāji, 19. septembrī iestādot 30 kokus un padarot zaļākas jaunizveidotās ES dvīņu pilsētas Valku un Valgu. ■

Aptaujā tiek izzināti jaunākie uzskati par sadarbību pāri ES robežām

Eiropas Komisijas publicēta apjomīga aptauja par pārrobežu sadarbību parāda lielāku mijiedarbību un augstāku uzticēšanās līmeni pierobežas kopienu vidū.

Ēresunda tilts starp Dāniju un Zviedriju.

1 5. oktobrī komisāre Ferreira informēja par secinājumiem, kas gūti apjomīgā aptaujā par pārrobežu sadarbību, kuru Eiropas Komisijas vārdā no 2020. gada februāra līdz aprīlim veica *Gallup International*.

Šajā aptaujā galvenā uzmanība tika pievērsta blakus esošiem NUTS III pierobežas reģioniem vismaz divās dažādās ES dalībvalstīs un/vai dažās valstīs ārpus ES. Tā tika veikta *Interreg* pārrobežu sadarbības programmu aptvertos pierobežas reģionos 27 ES dalībvalstīs, Andorā, Lihtenšteinā, Apvienotajā Karalistē, Norvēģijā un Šveicē.

Šī aptauja ir turpinājums iepriekšējai, kas pirmoreiz tika veikta 2015. gadā. Tajā ir iekļauts tas pats tematu loks, proti: informētība par pārrobežu sadarbības programmām, pārrobežu mobilitāte, attieksme pret kaimiņvalstu iedzīvotājiem (pārrobežu pieredze) un šķēršļi pārrobežu sadarbībā starp pierobežas reģioniem.

Informētība par pārrobežu sadarbības programmām

Kopš 2015. gada informētība par ES reģionālās politikas finansētiem pārrobežu pasākumiem ir samazinājusies par 7 procentpunktiem. Tikai 24% respondentu no *Interreg* pārrobežu sadarbības programmās ietvertajiem pierobežas reģioniem ir dzirdējuši par ES reģionālās politikas finansētiem pārrobežu pasākumiem savā apvidū.

Starp 54 *Interreg* programmām šis informētības līmenis ir robežās no 51% (Slovēnija–Ungārija) līdz pat tik zēmam līmenim kā 11% (Lietuva–Polija). Bez šaubām, šāds rezultāts rada vilšanos, taču tas arī dod impulsu Eiropas Savienībai nākotnē aktīvāk īstenot komunikācijas aktivitātes partnerībā ar pārrobežu sadarbībā iesaistītajām valsts un reģionālā līmeņa iestādēm.

Pārrobežu mobilitāte

Kopš 2015. gada pārrobežu mobilitāte ir uzlabojusies, sasniegta 56% (+3 procentpunkti) no ES pierobežas reģionu iedzīvotājiem. 79% no ES pierobežas reģionu iedzīvotājiem vismaz vienu reizi ir devušies uz kaimiņvalsti, kas ir par 3 procentpunktiem vairāk salīdzinājumā ar iepriekšējo aptauju. Kopumā no sešiem dažādiem iemesliem, kas tika novērtēti kā mērķis doties uz kaimiņvalsti, visbiežāk respondenti ir minējuši tūrisma braucienus (58%, +14 procentpunkti), kam seko došanās iepirkties vai izmantot pakalpojumus (34%, +8 procentpunkti).

Katrs piektais respondents (22%) ir devies uz kaimiņvalsti apmeklēt draugus, savukārt 16% to ir darījuši darba vai lietišķu iemeslu dēļ un 15% — lai apciemotu ģimeni. Visretāk respondenti ir devušies uz kaimiņvalsti, lai izmantotu sabiedriskos pakalpojumus (10%). Visaugstākie mobilitātes rādītāji tika reģistrēti Īrijas–Apvienotās Karalistes (*PEACE*) (81%, +4 procentpunkti) un Austrijas–Vācijas/Bavārijas (76%, +2 procentpunkti) programmās. To respondentu daļa, kas jebkāda iemesla dēļ ir devušies uz ārzemēm uz valstīm, kas

ietvertas viņu reģionā īstenotā *Interreg* pārrobežu sadarbības programmā, kopš 2015. gada ir pieaugusi. Konkrētāk, visvairāk kopš iepriekšējās aptaujas reizes ir pieaugusi ceļošana, lai atpūstos (+14 procentpunkti), kam seko došanās iepirkties vai izmantot pakalpojumus (+8 procentpunkti).

Kopumā attieksme pret kaimiņvalstu iedzīvotājiem ir kļuvusi pozitīvāka

2015. gadā reģistrētā pozitīvā attieksme pret kaimiņvalstu iedzīvotājiem ir apstiprinājusies 2020. gadā. Lielākā daļa ES pierobežas reģionu iedzīvotāju justos komfortabli, ja iedzīvotājs no citas *Interreg* pārrobežu sadarbības valsts būtu to kaimiņš (91%), darba kolēģis (89%), ģimenes loceklis (88%) vai vadītājs (82%). Visi rādītāji kopš 2015. gada ir nedaudz palielinājušies (par +1 vai +2 procentpunktiem), lai gan tie arī sākotnēji bija augsti. Turklāt divas trešdaļas respondentu (66%) piekrīt, ka vairumam cilvēku var uzticēties, no kuriem 19% — lielā mērā piekrīt un 47% — zināmā mērā piekrīt. Tas parāda kopējā uzticēšanās līmeņa citiem cilvēkiem nelielu pieaugumu (+5 procentpunkti) kopš iepriekšējās aptaujas reizes.

Būtiskas atšķirības ir vērojamas, aplūkojot rezultātus programmu līmenī: augstākais sociālās uzticēšanās līmenis ir novērots programmās, kurās iesaistītas Ziemeļvalstis: Zviedrija–Norvēģija (89%), Zviedrija–Dānija–Norvēģija (87%), *CB028* Zviedrija–Somija–Norvēģija (86%) un *CB032* Zviedrija–Somija–Norvēģija (84%). Gluži pretēja situācija, piekrītot mazāk nekā pusei respondentu, ir šajās programmās: Grieķija–Kipra, Slovākija–Ungārija un Slovākija–Čehija (visas 44%), Grieķija–Bulgārija (45%) un Slovēnija–Ungārija (48%).

Šķēršļi pārrobežu sadarbībai

Tāpat kā iepriekšējā aptaujas reizē, vairums iedzīvotāju drīzāk uzskata dzīvošanu pierobežas reģionā par iespēju (38%), nevis par šķēršli (3%). No sešiem potenciāliem šķēršļiem pārrobežu sadarbībai, kas tika pētīti, visbiežāk tika pieminētas valodas atšķirības (52%) un juridiskās un administratīvās atšķirības (44%). Tomēr šie rādītāji ir samazinājušies kopš iepriekšējās aptaujas reizes attiecīgi par -5 procentpunktiem un -2 procentpunktiem. Treškārt, 41% uzskata, ka šķērslis viņu valsts un tās partnervalsts vai partnervalstu sadarbībai ir sociālās un ekonomiskās atšķirības, kas ir samazinājies par -5 procentpunktiem kopš iepriekšējās aptaujas reizes. Ceturtais iemesls, ko piemin aptuveni trešā daļa respondentu (32%), ir kultūras atšķirības (stabilis kopš 2015. gada).

ŠĶĒRŠĻI PĀRROBEŽU SADARBĪBAI

Valodas atšķirības: **52%**

Juridiskās un administratīvās atšķirības: **44%**

Sociālās un ekonomiskās atšķirības: **41%**

Kultūras atšķirības: **32%**

Pieejamība: **30%**

Visbeidzot, mazāk nekā 30% respondentu uzskata, ka pieejamība (piemēram, ģeogrāfiskās barjeras vai transporta infrastruktūra) ir problēma viņu valsts un tās partnervalsts vai partnervalstu sadarbībai. Šis rādītājs nav mainījies kopš iepriekšējās aptaujas reizes.

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://europa.eu/lcW77bW>

Adrijas un Jonijas jūras reģions:

patiesš piemērs Eiropai un ārpus tās

Ikgadējā rotējošā prezidentūra ES stratēģijai Adrijas un Jonijas reģionam (*EUSAIR*) dod iespēju ikvienai no deviņām iesaistījam valstīm secīgi uzraudzīt prioritātes un turpināt iesāktu virzību. 2020. gada 1. jūnijā Slovēnija pārņēma prezidentūras funkcijas no Serbijas, lai veiksmīgi īstenotu *EUSAIR* paraugprojektus un lai padarītu to zaļāku, virzoties uz ilgtspējīgu, konkurētspējīgu un sociāli iekļaujošu ekonomikas makroreģionu.

Slovēnija būs ES stratēģijas Adrijas un Jonijas reģionam (*EUSAIR*) prezidentvalsts laikā no 2020. gada 1. jūnija līdz 2021. gada 31. maijam. Esmu gandarīts par faktu, ka pēdējo gadu laikā mūsu kolēģiem kopā ar partneriem no dažādām iestādēm visā reģionā ir veiksmīgi izdevusies priekšzīmīgas partnerības veidošana, ar kuru tiek veicināta pārliecības veidošana šajā apbrīnojamajā Eiropas daļā.

Šodien ir būtiski saglabāt šo pārliecību. Lai gan mēs visi esam cietuši COVID-19 pandēmijas laikā, mēs esam arī guvuši nozīmīgu atziņu: uzvarēt mēs varam tikai sadarbojoties.

Mēs esam veiksmīgi uzsākuši savu darbību, un valde pieņēma *EUSAIR* paraugprojektus 2021.–2027. gada periodam. Ir būtiski, lai visas ieinteresēto personu grupas kopīgi vienotos par makroreģionālajām prioritātēm, kas jāiestrādā turpmākajos plānošanas dokumentos, kuri saņem atbalstu no Eiropas Strukturālajiem un investīciju fondiem un *IPA III* stratēģiskā ietvara.

Šis mērķis, kas tika izklāstīts jau 2018. gada Katānijas deklarācijā, visbeidzot tika sasniegts 12. *EUSAIR* valdes tikšanās laikā 2020. gada 10. jūnijā. Pēc intensīva darba *EUSAIR* pārvaldības struktūrā divu gadu garumā un jo sevišķi četrās tematiskajās koordinācijas grupās tika pieņemts makroreģionālo prioritāšu galīgais saraksts.

Par detalizēto projektu sarakstu jau ir informēti mūsu kolēģi visās *EUSAIR* valstīs, kā arī Eiropas kohēzijas un reformu komisāre Elīza Ferreira (*Elisa Ferreira*) un kaimiņattiecību un paplašināšanās komisārs Olivērs Vārheji (*Olivér Várhelyi*). Makroreģionālo prioritāšu pasākumi, par ko esam kopīgi vienojušies, ir starp tām saistībām, kurām mums nevajadzētu taupīt pūles, nodrošinot politisku, ekonomisku, tiesisku un finanšu konvergenci, neskatoties uz pašreizējo krīzi.

Pievēršanās zaļajam kursam

Būtiskākais jēdziens, kas ir pamatā Slovēnijas prezidentūrai 2020.–2021. gadā, ir "*EUSAIR* zaļināšana". Kopsavilkums ar Slovēnijas četriem galvenajiem argumentiem šim stratēģiskajam lēmumam.

Zaļais kurss ir viena no prioritātēm ES nākamajā daudzgadu finanšu shēmā.

EUSAIR ietvaros Slovēnija kopā ar Bosniju un Hercegovinu ir atbildīga par vides kvalitātes pīlāra koordinēšanu.

Esot ES dalībvalsts kopš 2004. gada, Slovēnija vienmēr ir nelokāmi atbalstījusi ES paplašināšanos Eiropas dienvidaustrumos. Mēs esam cieši pārliecināti, ka šajā procesā standarti vides jomā ir tikpat būtiski kā standarti ekonomikas un demokrātijas jomās.

Visbeidzot, atveseļošanās pēc COVID-19 mūsu kontinentā un visā pasaulē var būt tikai videi draudzīga. Mēs dzīvojam brīnišķīgā reģionā ar skaistām piekrastēm un iekšzemes teritoriju. Šajā periodā solidaritāte un efektīva daudzpusējā un reģionālā sadarbība ir vēl nozīmīgāka, un mūsu Adrijas un Jonijas jūras reģions var kalpot kā patiesi tās piemērs Eiropai un ārpus tās.

Dažu pēdējo mēnešu laikā, ņemot par pamatu iesaistīto valstu vienprātību, mēs esam spējuši noteikt tēmas konkrētiem projektu priekšlikumiem un izveidot pamatu galveno izaicinājumu risināšanai attiecībā uz reģiona nākotni, kas skar zilo izaugsmi, savienojamību, vidi un tūrismu.

Mēs esam apņēmušies apvienot reģionā pieejamās zināšanas un inovāciju. Tieši tas virza un vada mūs. Adrijas un Jonijas jūras reģions var būt noturīgs tikai tad, ja šejienes iedzīvotāji jūtas spēcīgi un ir tam pieķērušies. ■

Anže Logar (Anže Logar)
Slovēnijas Republikas ārlietu ministrs

Sāls ieguves baseinos Slovēnijas Sečovļes sāls ieguves dabas parkā tiek svinēta gadsimtiem sena tradīcija.

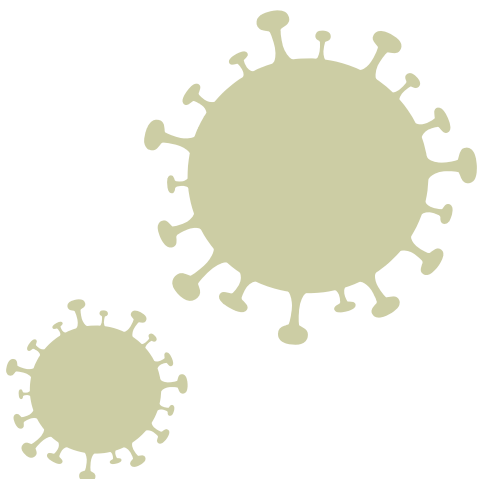
Līdzekļu nodrošināšana MVU zaļas un digitālas pārkārtošanās nolūkā pēc COVID-19

Mēs piedzīvojam ļoti nemierīgus laikus, saskaroties ar vēl nepieredzētu krīzi veselības, sociālajā un ekonomikas jomā. Smagu triecienu ir saņēmuši mazie un vidējie uzņēmumi. Eiropas Komisija kopā ar dalībvalstīm ir elastīgā veidā reaģējušas uz šīm jaunajām vajadzībām, pieņemot ES tiesību aktus un atvieglojot finansējuma iegūšanu Eiropas uzņēmumiem, lai palīdzētu tiem izdzīvot.

Lai panāktu atveseļošanos un spēcīgu un iekļaujošu ekonomiku, ir skaidrs, ka mums strauji ir jāatsāk ekonomikas izaugsme. Ir arī acīmredzams, ka mums ir jākļūst par spēcīgāku, noturīgāku un iekļaujošāku sabiedrību. Lai atjaunotu konvergenci visās ES valstīs, uzdevums ir ieviest individuāli pielāgotu finansiālu un praktisku atbalstu tādai ekonomikas izaugsmei, kuras pamatā ir divējādās zaļās un digitālās pārkārtošanās mērķi.

Lai palīdzētu uzņēmumiem augt un radīt kopīgo vērtību, mērķis ir veikt ieguldījumus uzņēmumos. ES finansējuma mērķis ir atbalstīt uzņēmumus, lai tie ierosinātu inovatīvus risinājumus sociālām problēmām, kas sakrīt ar labklājības un uzņēmējdarbības mērķiem.

Daži uzņēmumi ir izpētījuši robežu starp sociālo mērķi un peļņu, lai rīkotos pareizi un vienlaicīgi veidotu projekta uzņēmējdarbības attīstību, lai to padarītu iespējamu. Gan valsts, gan privāti uzņēmumi var kalpot sociālam mērķim un vienlaikus arī maksimāli palielināt peļņu. Ar uzņēmējdarbību saistīti lēmumi ietekmē darbiniekus, klientus, piegādātājus, kopienas un apkārtējo vidi. Uzņēmumiem ir jāuzņemas aktīva loma zaļās un digitālās pārkārtošanās jomā.

“ Ar šādu finanšu instrumentu un dotāciju kombināciju var izmantot abu īstenošanas instrumentu piedāvātās priekšrocības, kas varētu kļūt par ļoti efektīvu finansēšanas mehānismu, lai īstenotu zaļu un digitālu pārkārtošanos.”

Katerina Fortuna (Katerina Fortun), REGIO ĢD politikas analītiķe

Uzņēmība un inovācija

Pašreizējā krīzē uzņēmējiem vēl vairāk ir nepieciešama drošība un finansiāls un praktisks atbalsts. Pašreizējā situācija arī dod mums iespēju radīt jaunu pieeju uzņēmējdarbībai. ES finansējuma mērķis ir motivēt un atbalstīt uzņēmējus, lai tie īstenotu vērienīgākas izmaiņas un inovatīvākus uzņēmējdarbības modeļus, kas maksimāli palielina peļņu un rada kopīgo vērtību. Kāds ir labākais instruments, lai to panāktu — aizdevumi vai dotācijas?

No vienas puses, tādi finanšu instrumenti kā aizdevumi, garantijas un kapitāls ir iespēja gan publiskā, gan privātā sektora sadarbībai, bruģējot ceļu uz to, lai mobilizētu privāto kapitālu ieguldījumos ar reālu ietekmi. Lai pārvarētu COVID-19 krīzi, finanšu prasības ir augstas un valdību parādi ir sasnieguši rekordlielus apmērus. Ar publiskajām finansēm var nepietikt. ES fondu finanšu instrumenti var veicināt privātos ieguldījumus, dalot riskus ar investoriem ar mērķi uzlabot uzņēmējiem piekļuvi finansējumam.

No otras puses, MVU saņem smagākos triecienus. ES dotācijas var sniegt nepieciešamo atbalstu, lai īstenotu jaunus uzņēmējdarbības modeļus un pārveidotu esošos šajos laikos, kad valda nenoteiktība.

Šāda “sadošanās rokās” var radīt jaunas iespējas. Ar šādu finanšu instrumentu un dotāciju kombināciju var izmantot abu īstenošanas instrumentu piedāvātās priekšrocības, kas varētu kļūt par ļoti efektīvu finansēšanas mehānismu, lai īstenotu zaļu un digitālu pārkārtošanos.

Ekonomikas izaugsmes sasniegšana

Uzņēmējiem šis praktiskais atbalsts var būt nepieciešams arī pielāgojot uzņēmējdarbības modeļus tam, lai tiem veiktos labi, darot labus darbus. Konsultāciju, palīdzības un spēju veidošanas lomas ir būtiskas finanšu instrumentu sastāvdaļas, lai vēl vairāk palielinātu finansējuma lietderīgumu un efektivitāti.

Kombinējot tos ar dotācijām, šie finanšu instrumenti var sniegt individuāli pielāgotu finansiālu un praktisku atbalstu atveseļošanai un izaugsmei, kuras pamatā ir divējādās zaļās un digitālās pārkārtošanās mērķi. Mērķtiecīgi uzņēmumi dos būtisku ieguldījumu ekonomikā, kas darbojas cilvēku labā un kas sniedz darbvietas, izaugsmi un ieguldījumus.

Radot jaunu pieeju uzņēmējdarbībai, mēs varam palīdzēt risināt būtiskas mūsdienu problēmas. Mums ir spējas, tehnoloģijas un resursi, lai veidotu spēcīgu un noturīgu sabiedrību un šajā procesā radītu ekonomikas izaugsmi. ■

Latvija ceļā uz zināšanās balstītu ekonomiku un iekļaujošu izaugsmi

Latvija ir valsts, kas atrodas Baltijas reģionā Ziemeļeiropā un lepojas ar savu bagātīgo kultūras mantojumu un skaisto dabu. Kopš Latvija 2004. gadā pievienojās Eiropas Savienībai, kohēzijas politikas finansējums ir bijis tās ekonomiskās un sociālās attīstības nozīmīgs elements.

Latvija — viena no Baltijas valstīm — ieguva neatkarību 1918. gada 18. novembrī. Ziemeļos tā robežojas ar Igauniju, austrumos ar Krieviju, dienvidaustrumos ar Baltkrieviju un dienvidos ar Lietuvu. Rietumos tās krastus apskalo Baltijas jūra un ziemeļos Rīgas jūras līcis.

Valstī dzīvo gandrīz 2 miljoni iedzīvotāju, tās oficiālā valoda ir latviešu, kas ir viena no senākajām valodām Eiropā.

Reģionālās atšķirības un galvenās problēmas

Pēdējos 10 gados Latvija ir piedzīvojusi stabilu izaugsmi, neskatoties uz 2007.–2009. gadā pārdzīvoto smago finanšu krīzi. 2019. gadā Latvijas IKP uz vienu iedzīvotāju, vērtējot pēc pirktspējas paritātes, sasniedza 69% no ES vidējā salīdzinājumā ar 60% 2008. gadā.

Lai gan Latvija ir viena no Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas valstīm, kurās vērojamas vislielākās reģionālās attīstības atšķirības, pēdējās desmitgades laikā visstraujākā izaugsme ir novērota kaimiņu reģionos ārpus Rīgas.

2016.gadā Rīgas plānošanas reģionā IKP uz vienu iedzīvotāju bija 17 213 EUR (135% no vidējā IKP uz vienu iedzīvotāju valstī), Kurzemē tas bija 74%, Vidzemē 66%, Zemgalē 63% un Latgalē 51%. Līdzīgas atšķirības starp reģioniem ir arī uzņēmējdarbībā, nodarbinātībā un ienākumu līmenī, kā arī veselības aprūpes, sociālo pakalpojumu un kvalitatīvas izglītības pieejamībā.

Pēdējās desmitgades laikā valsts iedzīvotāju skaits ir turpinājis samazināties vidēji par 1% gadā, jo sevišķi darbspējīgo iedzīvotāju vidū, gan emigrācijas uz citām ES valstīm, gan zemā dzimstības līmeņa dēļ. Šīs tendences dēļ ir ievērojams spiediens uz izaugsmes potenciālu, darba tirgu un uz valsts spēju finansēt un uzturēt sabiedrisko infrastruktūru un pakalpojumus.

Ienākumu nevienlīdzība Latvijā ir viena no augstākajām ES. Nabadzības riskam pakļauti ir galvenokārt pensionāri, personas ar invaliditāti, viena vecāka ģimenes, lielas ģimenes un ilgstoši bezdarbnieki.

COVID-19 krīzes ietekme

Nesenā pandēmija ir izrādījusies izaicinājums Latvijas sabiedrībai un ES finansējuma spējām. Koronavīrusa pandēmijas dēļ ieviesto ierobežojumu izraisītā ekonomiskā krīze būtiski ietekmēs Latvijas ekonomiku un sabiedrību. Šobrīd to ir grūti prognozēt, jo ir neskaidra pandēmijas turpmākā norise un tās potenciālā ietekme uz pasaules, ES un Latvijas ekonomiku. Šīs

krīzes ietekmē tiks pārstrukturēti starptautiskie tirgi un iekšzemes ekonomiskās struktūras, kas var arī piedāvāt iespējas Latvijas ekonomikas attīstībai.

Neskatoties uz COVID-19 radītajām problēmām, ES fondu ieguldījumi Latvijas ekonomikā 2020. gadā ir palikuši nemainīgi. Līdz ar to saskaņā ar aktualizētajām makroekonomikas prognozēm šogad būs vērojams IKP kritums 7% apmērā salīdzinājumā ar 2019. gadu, savukārt ES fondu ieguldījumi saglabāsies 1,2 procentpunktu apmērā (bez šiem ieguldījumiem valsts IKP samazinātos par 8,2%).

Šī gada jūlijā Eiropas Komisija apstiprināja Latvijas iesniegtos grozījumus darbības programmā, ar kuriem paredz ES līdzekļu pārdali COVID-19 seku novēršanai. Ar šiem grozījumiem tika paredzēts piešķirt ES finansējumu 386 miljonu EUR apmērā ekonomikas atveseļošanas pasākumiem — ātri īstenojamiem projektiem.

Primāri šis finansējums tika piešķirts tam, lai stiprinātu veselības aprūpes sistēmas spējas, steidzamā kārtā nodrošinot ieguldījumus infektoloģijas un psihiatrijas jomās. Tie ir paredzēti arī uzņēmējdarbības atbalstam, nodrošinot apgrozāmos līdzekļus eksporta un ražošanas uzņēmumiem, modernizējot ražošanas procesus un stiprinot ekonomiku. Tāpat arī ieguldījumi tika novirzīti sociāli ekonomiskās ietekmes samazināšanai, ieguldot nodarbinātības pasākumos, kā arī dažādos infrastruktūras projektos. ■

Latvija atrodas Ziemeļeiropā un tās teritorija aptver 64 559 km². Tā lepojas ar vairāk nekā 12 000 upēm un 2256 ezeriem, ierindojoties 4. vietā Eiropā saldūdens resursu ziņā. Lielāko daļu no ainavas veido auglīgas zemienes un līdzenumi, no kuriem 29% izmanto lauksaimniecībai un nelielām lauku saimniecībām; 56% no kopējās platības klāj meži. 2019. gadā iedzīvotāju skaits bija 1 919 968 cilvēki, bet tas samazinās par aptuveni 1% gadā, jo sevišķi darbspējīgā vecuma iedzīvotāju vidū.

Ekonomika

Izteikts IKP pieaugums turpinājās 2018. gadā, kad ieguldījumi un privātais patēriņš to paaugstināja virs 4%. Inflācija saglabājās 2,6% līmenī tāpat kā 2017. gadā. Tiek prognozēts IKP samazinājums 7% apmērā 2020. gadā, kam sekos diezgan strauja atveseļošanās 2021. gadā (EK pavasara ekonomikas prognozes).

Latvija ir viena no valstīm, kuras gūst vislielāko labumu no ES līdzekļiem ar ieguldījumiem pētniecībā, tehnoloģiskajā attīstībā un inovācijā, uzņēmējdarbības konkurētspējā, ilgtspējīgā transportā, nodarbinātībā un mobilitātē. Tā saņem atbalstu arī nodokļu administrēšanas un veselības aprūpes uzlabošanai un kapitāla tirgu attīstībai.

Lai gan tā pietuvojas ES vidējiem dzīves standartiem, saglabājas būtiskas ekonomiskās atšķirības starp tās galvaspilsētu un reģioniem. Rīga un tās apkaime veido vairāk nekā pusi no Latvijas IKP, savukārt reģioni ir nabadzīgāki un ziņo par lēnāku izaugsmi.

Zemais valsts finansējums veselības aprūpei un neveselīgi dzīvesveida paradumi ir galvenie iemesli iedzīvotāju sliktajam veselības stāvoklim. Papildu valsts finansējums ir uzlabojis veselības aprūpes pakalpojumus dažos reģionos. Valsts ir gandrīz sasniegusi atjaunojamo energoresursu mērķi 2020. gadam, taču tai ir jāuzlabo energoefektivitāte.

Darba tirgus

Bezdarba līmenis samazinājās līdz 7,4% 2018. gadā, ar spēcīgu ekonomiku piesaistot vairāk cilvēku darba tirgum, tādējādi palīdzot kompensēt darbspējīgo iedzīvotāju skaita samazināšanos. 2020. gada vasaras vidū COVID-19 krīzes rezultātā tas sasniedza 9%, taču sāka nedaudz uzlaboties augustā un septembrī.

Kopumā darba tirgū ir vērojamas pozitīvas tendences, taču nodarbinātības apstākļi ir atšķirīgi attiecībā uz reģioniem un

spēju līmeni; bezdarba līmenis ir ievērojami augstāks no Rīgas vistālāk esošajos reģionos. Lielākais darbaspēka trūkums ir vērojams nozarēs, kas ir saistītas ar zinātni, tehnoloģiju, inženierzinātnēm un matemātiku, tostarp IKT, un veselības aprūpi.

Izglītība, pētniecība un inovācija

Salīdzinoši lielu IKP daļu Latvija iegulda izglītībā (5,5% 2017. gadā, salīdzinot ar 4,7% ES vidējo). Taču piekļuve kvalitatīvai izglītībai nav taisnīga, jo lielākās vidusskolās skolēni iegūst labākas kvalitātes izglītību nekā mazās lauku skolās.

Latvija ļoti maz iegulda pētniecībā uz izstrādē: 2017. gadā tie bija 0,51% no IKP (ES vidējais 2,1%), kas ir viens no zemākajiem rādītājiem ES. Tomēr līdz 2020. gadam valdība plāno to palielināt līdz 1,5% no IKP.

Latvija uzrāda vidējus rādītājus inovācijas jomā, tās spēcīgākās puses ir saistītas ar IKT infrastruktūru. Taču digitālo prasmju ziņā tās rādītāji ir zem ES vidējiem, jo 52% iedzīvotāju trūkst digitālo pamatiemaņu.

Tirdzniecība

Eksports 2018. gadā uzrādīja pārliecinošu rezultātu, sasniedzot aptuveni 3,6% pieaugumu. Nozīmīgākās eksportpreces ir mašīnas un mehāniskās ierīces, elektroaprīkojums un koka izstrādājumi. Vairums Latvijas ražotāju koncentrējas zemo tehnoloģiju rūpniecības nozarēs, kur ir zemas inovācijas iespējas. Produktivitātes pieaugums 2017. gadā sasniedza 4,7%, ierindojot Latviju starp ES vadošajām valstīm.

Digitālais vienotais tirgus

Lai gan Latvija ir bijusi ES līdere optisko tīklu un 4G ieviešanā, joprojām ir grūtības pārvarēt digitalizācijas atšķirību plaisu pilsētu un lauku apvidos attiecībā uz fiksēto platjoslas pakalpojumu pārklājumu.

Digitālie pakalpojumi ir plaši izplatīti un situācija pakāpeniski uzlabojas, taču vērojams kvalificētu IT profesionāļu trūkums.

Arvien plašāk Latvijas iedzīvotāji izmanto interneta pakalpojumus, piemēram, internetbankas un e-pārvaldes risinājumus, un būtiski uzlabotos digitālos sabiedriskos pakalpojumus. Taču ir jāuzlabo iedzīvotāju digitālās prasmes, ja Latvija vēlas gūt labumu no iekļaujoša darba tirgus un uzlabot uzņēmējdarbības produktivitāti un digitālo tehnoloģiju integrāciju. ■

Pārdomāti ieguldījumi straujākai izaugsmei

Latvijas Republikas finanšu ministrs Jānis Reirs dalās savās pārdomās par Latvijas pieredzi ES finansējuma izmantošanā un iepazīstina ar tās mērķiem nākamajam plānošanas periodam.

Cik veiksmīgi Latvijai līdz šim ir izdevies izmantot ES finansējumu?

Laika periodā no 2004. gada līdz 2018. gadam Latvija saņēma no ES budžeta 11,77 miljardus EUR, savukārt tās ieguldījums šajā pašā periodā bija 3,098 miljardi EUR. Kopš Latvijas pievienošanās ES ir būtiski samazinājusies atšķirība starp tās IKP un ES vidējiem rādītājiem. ES finansējums vidēji paātrināja IKP pieauguma tempu par 1–1,5% gadā, padarot Latviju par vienu no veiksmīgākajām ES valstīm.

ES finansējums 4,4 miljardu EUR apmērā, kas Latvijai ir pieejams pašreizējā plānošanas periodā, ir būtisks Latvijas ekonomikas izaugsmei un ir sniedzis nenovērtējamu ieguldījumu IKP pieauguma un nodarbinātības ziņā. Šajā periodā galvenais uzsvars ir uz pārdomātiem un pamatotiem ieguldījumiem, lai nodrošinātu to, ka tie ir efektīvi, ilgtspējīgi un rentabli.

Jāņem vērā, ka sabiedriskās domas aptaujas dati 2019. gadā rāda, ka 73% respondentu uzskata ES ieguldījumus Latvijā par kopumā veiksmīgiem, kas ir augstākais rādītājs salīdzinājumā ar jebkuru no iepriekšējiem sabiedriskās domas pētījumiem kopš Latvijas pievienošanās ES.

Taču, neskatoties uz iepriekš novēroto ievērojamo izaugsmi, Latvija joprojām ir starp mazāk turīgajām ES dalībvalstīm ar IKP uz vienu iedzīvotāju tikai 67% apmērā no ES vidējā. Turklāt Latgalē un citos no galvaspilsētas attālos reģionos ir vērojama būtiska iedzīvotāju skaita samazināšanās un IKP uz vienu iedzīvotāju ir ievērojami zemāks.

Kā Latvija tiek galā COVID-19 pandēmijas laikā?

Pandēmijas laikā mēs saskaramies ar jaunām problēmām un ļoti mainīgu vidi. Taču šī jaunā realitāte ir pavērusi mums

jaunas iespējas, lai pārstrukturētu ekonomiku un pielāgotos reālajai situācijai.

Līdz šim Latvija ir veiksmīgi apturējusi COVID-19 izplatību, kas nozīmē to, ka pie mums ir mazāk ierobežojumu saimnieciskajai darbībai. Salīdzinājumā ar iepriekšējo krīzi, šoreiz Latvijai ir piekļuve ES finansējumam un tā var veikt publiskus ieguldījumus, lai sekmētu ekonomikas atveseļošanu un sabiedrības pielāgošanos jaunajai situācijai.

Ir būtiski uzsvērt to, ka, neskatoties uz COVID-19, 2020. gadā ES finansējuma izmantošana ir saglabājusies iepriekšējā līmenī, pozitīvi ietekmējot valsts ekonomikas stabilitāti.

“Mums ir jādomā par plašāku finanšu instrumentu izmantošanu, nodrošinot to, ka ieguldījumi tiek veikti drošos projektos, kas ļauj samazināt izmaksas un rada ienākumus.”

Ņemot vērā to, ka Latvijā ir trešās lielākās atšķirības reģionālas attīstības ziņā starp ESAO valstīm, kā jūs tās mazināsiet nākamajā plānošanas periodā?

Lai nodrošinātu ilgtspējīgu un līdzsvarotu reģionu attīstību, mums ir nepieciešami integrēti ieguldījumi, kuri ar katru vietu un vietējai situācijai pielāgotiem risinājumiem ļaus attīstīt pakalpojumus un atbilstošu infrastruktūru un uzlabos dzīves un uzņēmējdarbības vides kvalitāti.

Vietējās attīstības veicināšanai, darbvieta, eksporta un ienākumu radīšanai būtiska ir kultūra, jo tā piesaista gan vietējos iedzīvotājus, gan tūristus. Kultūras un vēsturiskā mantojuma daudzveidība Latvijas reģionos un pieejamā infrastruktūra ļauj mums piedāvāt dažādu saturu un uzņēmējdarbības iespējas.

Lai risinātu reģionālās attīstības problēmas, mēs novirzīsim ES atbalstu integrētu attīstības stratēģiju īstenošanai. Mūsu galvenais mērķis ir attīstīt atbalsta infrastruktūru, kas ir nepieciešama pašvaldībām, lai sniegtu uzņēmējdarbības un kultūras pakalpojumus, nodrošinot kultūras mantojuma saglabāšanu un aizsardzību.

Ir paredzēts atbalsts arī sabiedrisko pakalpojumu uzlabošanai, ņemot vērā iedzīvotāju skaita izmaiņas un ieviešot

viedus risinājumus, lai pašvaldības varētu efektīvi strādāt. Mēs arī stiprināsim vietējo teritoriju attīstībā iesaistīto spējas, uzlabojot administratīvos procesus un sabiedriskās vietas.

Kādi ir nozīmīgākie uzdevumi Latvijai attiecībā uz mazoglekļa ekonomiku, tīru enerģiju un ilgtspējīgu transportu?

2017. gadā transports radīja 41 % no kopējām siltumnīcefekta gāzu emisijām Latvijā. Saskaņā ar ilgtermiņa mērķi līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti, līdz 2030. gadam tās siltumnīcefekta gāzu emisijas, kas nav iekļautas ETS, ir jāsamazina par 6 % salīdzinājumā ar 2005. gadu. Ir jāattīsta ilgtspējīgi un inovatīvi transporta risinājumi, nodrošinot pieejamākas, tostarp izmaksu ziņā, un klimatam labvēlīgākas mobilitātes alternatīvas.

Viens no Eiropas zaļā kursa mērķiem ir nodrošināt spēcīgu stimulu multimodāliem pārvadājumiem, lai uzlabotu sistēmas efektivitāti. Lai samazinātu sastrēgumus un gaisa piesārņojumu, jo īpaši pilsētu teritorijās, ir jāattīsta multimodālie savienojumu punkti un velotransporta infrastruktūra.

Latvijā ir būtiski arī attīstīt sabiedriskā transporta sistēmu, kuras centrālais elements ir dzelzceļš, nodrošinot pakāpe-

nisku dzelzceļa tīkla elektrifikāciju un jau elektrificēto daļu modernizāciju.

Ko Latvija cer sasniegt 2021.–2027. gada plānošanas periodā?

Nākamajā plānošanas periodā Latvija pievērsīs galveno uzmanību reformām un ieguldījumiem, kas palielinās tās ekonomikas produktivitāti un uzņēmumu konkurētspēju, vienlaikus virzoties uz zināšanu ekonomiku. Tas ļaus Latvijas uzņēmumiem gūt labumu no zaļās un digitālās pārkārtošanās, izstrādājot jaunus produktus un pakalpojumus. Mūsu mērķis ir nodrošināt to, lai izaugsmi piedzīvo visi Latvijas iedzīvotāji visos reģionos.

Ņemot vērā demogrāfiskās un darba tirgus tendences, turpmāka atšķirību mazināšana salīdzinājumā ar attīstītākajām valstīm ir iespējama, vienīgi būtiski uzlabojot ražošanu. Līdz ar to ieguldījumi uzņēmējdarbības atbalstam ir jāskata caur produktivitātes prizmu, tāpat kā ieguldījumi visās citās ekonomikas nozarēs. Mums ir jādomā par plašāku finanšu instrumentu izmantošanu, nodrošinot to, ka ieguldījumi tiek veikti drošos projektos, kas ļauj samazināt izmaksas un rada ienākumus.

Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.–2027. gadam vadmotīvs ir: “Paradumu maiņa — ceļš uz attīstību”. Tas nozīmē, ka mūsu ceļā uz vispārēju lab-

klājību vēl ir jāpārvar daudzi šķēršļi. Tie rodas no mūsu attieksmes, paradumiem un domāšanas, kam ir jāmainās attiecībā uz mūsu vidi, darbu un izglītību un mūsu mijiedarbību ar citiem cilvēkiem.

Saskaņā ar Nacionālo attīstības plānu Latvija nākamajam plānošanas periodam ir noteikusi piecus galvenos mērķus, kas pilnībā atbilst kopējiem kohēzijas politikas mērķiem.

Viedāka Eiropa: inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas — pētniecības spēju palielināšana un prasmju attīstīšana, atbalstot uzņēmumus un digitalizāciju.

Zaļāka Eiropa: klimatneitralitāte, pielāgošanās klimata pārmaiņām un vides aizsardzība.

Ciešāk savienota Eiropa: droša, ilgtspējīga un pieejama transporta izveide un digitālās savienotības palielināšana.

Sociālāka Eiropa: vienlīdzīgas iespējas un piekļuve izglītībai, veselības aprūpei un darba tirgum, godīgi darba apstākļi, sociālā aizsardzība un iekļaušana.

Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa: ilgtspējīga un integrēta reģionālā attīstība.

Kā jūs varat nodrošināt to, lai Latvijas reģioni un pilsētas cieši sadarbotos ar to dažādajām attīstības stratēģijām un prioritātēm?

Ir jāuzsver, ka visu iepriekš minēto mērķu sasniegšanai un labāko risinājumu atrašanai būs nepieciešama sabiedrības iesaistīšanās. Plāna izstrādē aktīva loma bija mūsu sociālajiem un sadarbības partneriem. Plaša sabiedrības līdzdalība ieguldījumu plānošanā veido uzticēšanos un nodrošina to, ka mūsu partneri arī aktīvi iesaistīsies projektu īstenošanā. Mūsu prioritāte ir izveidot ciešu sadarbību starp visiem Latvijas reģioniem un pilsētām, īstenojot integrētu pieeju, kuras pamatā ir dažādas teritoriālās stratēģijas.

Viens no galvenajiem elementiem, lai palielinātu produktivitāti, ir viedās inovācijas, kas tiek panāktas ciešā sadarbībā ar pētniekiem un rūpniecības nozari. Pateicoties kohēzijas politikai, Latvijā ir radīti efektīvi instrumenti inovācijas un produktivitātes veicināšanai. Zinātnē un inovācijā ir būtiski arī panākt paradumu maiņu, lai pētnieki un rūpniecības nozare darbotos roku rokā un veidotu sinerģijas.

Turpmākā ekonomikas izaugsme un labāks dzīves līmenis būs atkarīgs no mūsu spējas veidot jaunas, zināšanās balstītas konkurences priekšrocības vidē, kas strauji mainās. To var panākt, palielinot produktivitāti ar ieguldījumiem cilvēk-kapitālā, pētniecībā un inovācijā, kā arī ieviešot jaunas digitālās tehnoloģijas.

Izšķirošais faktors jaunu konkurences priekšrocību veidošanā ir uzņēmējdarbības modeļa maiņa uzņēmumos, virzoties prom no ienesīguma īstermiņā uz produktivitāti ilgtermiņā, kas noved pie ilgtspējīga ienesīguma.

ES finansējums jau ir palīdzējis veicināt piemērotu ekosistēmu un sadarbības platformas zinātniekiem un rūpniecības pārstāvjiem, ļaujot Latvijas uzņēmējiem izstrādāt unikālus produktus ar augstu pievienotās vērtības potenciālu. ■

Ministry of Finance of the Republic of Latvia

ES FINANSĒTI PROJEKTI PALĪDZ LATVIJAI VIRZĪTIES UZ ZINĀŠANU EKONOMIKU

LATVIJAS UNIVERSITĀTES ZINĀTŅU MĀJA

Kopējais ieguldījums: 12 231 500 EUR
ERAF līdzfinansējums: 10 396 840 EUR

Latvijas Universitāte ir veiksmīgi pabeigusi Zinātņu mājas būvniecību, LU Akadēmiskajā centrā Torņakalnā izveidojot modernāko studiju un pētniecības centru valstī. Tas ļaus universitātei studiju un pētnieciskās aktivitātes fizikas, medicīnas un dzīvības zinātņu jomās koncentrēt vienuviet, veicinot sinerģiju starp studiju un pētniecības jomām un nodrošinot resursu efektivitāti.

Viedajā ēkā ar augstu energoefektivitāti ir izvietotas 78 moderni aprīkotas pētniecības un studentu apmācībai paredzētas laboratorijas. Modernā darba vide palīdz piesaistīt jaunus zinātnes talantus darbam vietējās zinātnes iestādēs un ārvalstu pētniekus un ekspertus pētnieciskajam darbam. Tā var uzņemt līdz pat 2000 studentu un nodrošina 450 darbvietas zinātniskajam un akadēmiskajam personālam.

Dabas māja, kas ir pirmā studiju un pētniecības ēka Akadēmiskajā centrā, tika atvērta 2015. gadā. Šobrīd universitāte attīsta Akadēmisko centru, plānojot uzbūvēt un aprīkot trešo un lielāko ēku 2022. gadā. Pavisam ir plānotas četras studiju un pētniecības ēkas: Dabas māja (dabas un dzīvības zinātnes), Zinātņu māja (fizikas un medicīnas zinātnes), Rakstu māja (sociālās un humanitārās zinātnes) un Tehnoloģiju māja.

Šis projekts ir viens no labākajiem piemēriem struktūrfondu veiksmīgai izmantošanai Latvijā izglītības un zinātnes jomā.

<https://www.akademiskaiscentrs.lu.lv>

LAFIVENTS: AR MĀKSLĪGO INTELEKTU UZLABO ĒKU ENERGOEFEKTIVITĀTI

Kopējais ieguldījums: 254 400 EUR
ERAF līdzfinansējums: 174 800 EUR

Lafivents, kas ir vadošais ēku mikroklimate uzņēmums Latvijas tirgū, izstrādā ēku vadības automatizācijas risinājumu *iPasse*.

No ES struktūrfondu līdzfinansētā projekta ietvaros uzņēmums veica industriālu pētījumu, lai radītu ēku vadības un automatizācijas sistēmas algoritmu *MATLAB/Simulink* vidē. Tas arī izveidoja eksperimentālo dizainu, kas ļauj pārnest atbilstošus tehnoloģiskos komponentus no laboratorijas uz mākslīgi radītu vidi, kas ir pietuvināta reālajiem apstākļiem.

Šī projekta laikā Lafivents izstrādāja produktu, kas piedāvā klientiem plašu pakalpojumu klāstu: piemēram, salīdzinošu datu analīzi par enerģijas patēriņu ēkās, faktiskā enerģijas patēriņa salīdzinājumu ar simulācijas laikā aprēķināto enerģijas patēriņu, inženiertehnisko sistēmu darbības efektivitātes novērtējumu un potenciālā finansiālā ieguvuma no ietaupītās enerģijas prognozēšanu.

<http://www.lafivents.lv/lv>

AERONES — DAUDZSOLOŠI DAUDZROTORU GAISA KUĢI

Kopējais ieguldījums: 686 100 EUR
ERAF līdzfinansējums: 240 130 EUR

AERONES šobrīd izstrādā ļoti lielus dronus, kuri spēj pacelt līdz pat 100 kilogramiem. Izmēģinājuma lidojumā ar to izpletņlēcējs tika pacelts 330 metru augstumā, no kuries tas veica pasaulē pirmo lēcieni ar izpletni no drona.

Šajā projektā tiek izstrādāts risinājums daudzrotoru gaisa kuģu attālinātai vadībai un to autonomai lidošanai ar pacelšanas jaudu līdz pat 100 kg un risinājums automatizētai drošības sistēmai vai elektronikai.

Lai nodrošinātu to, ka īpašos testēšanas apstākļos īstenotus projektus var padarīt par plašāk pieejamu pakalpojumu, AERONES izstrādā risinājumus daudzrotoru gaisa kuģu lidošanas drošības nodrošināšanai. Uzņēmums izmanto dažādus sensorus attālumam, augstumam, spiedienam, paātrinājumam, ātrumam un apkārtējās vides skenēšanai un mērījumiem un uzlabo daudzrotoru gaisa kuģu kontroli.

Tas dod iespēju veikt drona lidojumu fiksētā augstumā ar augstu drošības līmeni, saņemt ziņas par elektrolīnijām un kokiem un izvairīties no tiem, nodrošināt drošu dronu tālvadību, ņemot vērā frekvenču ierobežojumus, un lidot ar dronu sliktos laikapstākļos.

Projekts tiek īstenots sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti.

<https://www.aerones.com/other/funding/>

HUGO.LV — EIROPAS LĪDERIS VALODU TEHNOLOĢIJĀS

Kopējais ieguldījums: 2 000 000 EUR
ERAF līdzfinansējums: 1 700 000 EUR

Hugo.lv ir valsts pārvaldes mašīntulkošanas platforma, kas nodrošina brīvi pieejamu tehnoloģiju ikvienam Latvijā dzīvojošajam. Lietotāji var automātiski tulkot dokumentus, lasīt tīmekļa vietnes, izmantot e-pakalpojumus un piekļūt tiesību aktiem izvēlētajā valodā.

Projekta gaitā Hugo.lv tika pielāgots lietotājiem ar redzes traucējumiem un disleksiju, ieviešot runas atpazīšanu un runas sintēzi latviešu valodā. Šī funkcija ļauj pārvērst runu rakstītā tekstā un rakstītam tekstam ģenerēt balss izvadi.

Vēl viena tehnoloģija, kas izstrādāta valsts pārvaldes uzlabošanai, ir transkripcijas rīks. Tas atvieglo sapulču ierakstīšanu un transkripciju un ļauj ierakstā identificēt un atzīmēt atsevišķus runātājus.

Trīs gadus pēc kārtas Hugo.lv mašīntulkošanas sistēma ir uzvarējusi starptautiskajās mašīntulkošanas sacensībās WMT, pārspējot citu pasaules līmeņa dalībnieku risinājumus. Šī jaunā platforma ir padarījusi Latviju par Eiropas līderi valodu tehnoloģiju izmantošanā, digitalizējot valsts pārvaldi.

Šo projektu ir izstrādājis Kultūras informācijas sistēmu centrs sadarbībā ar uzņēmumu Tilde.

<https://hugo.lv/lv/About>

VIZULO — ZAĻĀ GAISMA EFEKTĪVAI UN ENERGOEFEKTĪVAI KOKAUGU PAVAIROŠANAI

Kopējais ieguldījums: 608 500 EUR
ERAF līdzfinansējums: 427 940 EUR

Dabisks apgaismojums ir viens no būtiskākajiem vides faktoriem augiem, kas sniedz tiem fotosintēzei nepieciešamo enerģiju un darbojas kā signāls dažādu procesu regulēšanai. Gaisma ir būtiska arī augu veģetatīvai pavairošanai *in vitro* un *ex vitro* apstākļos.

Vairumam tirgū pieejamo LED gaismekļu ir sarkanais un zilais spektrs, kas paredzēts, lai tos izmantotu kā papildu gaismas avotu siltumnīcās. Gaismekļi, kas nodrošina plašāku spektru, parasti ir paredzēti šaurākai specializācijai konkrētos audzēšanas apstākļos (audzēšana iekštelpās, *in vitro*) un/vai konkrētām plaši audzētām sugām un šķirnēm. Taču tas nenozīmē, ka tie ir pietiekami energoefektīvi un var nodrošināt augu pavairošanai piemērotu spektru.

Latvijas LED gaismekļu ražotājs VIZULO sadarbībā ar Latvijas Valsts mežzinātnes institūtu "Silava" veic izpēti par veidiem, kā uzlabot kokaugu pavairošanas *in vitro* un mikro spraudņu apsākšanas procesa efektivitāti, izstrādājot LED gaismekļus, kas nodrošina īpaši pielāgotu gaismas spektru.

<https://www.vizulo.com/en/news>
<http://www.silava.lv/mainen/aboutus.aspx>

WIDE — EKSPERIMENTĀLS 3D PRINTERIS, KAS PIELĀGOTS PROTĒŽU PRINTĒŠANAI

Kopējais ieguldījums: 167 900 EUR
ERAF līdzfinansējums: 114 600 EUR

Latvijas zīmols WiDE ar ES struktūrfondu atbalstu ir izstrādājis 3D printeri ar integrētu programmatūru visa procesa automatizēšanai, kuru var izmantot, lai printētu protēzes.

WiDE ir izveidojis virtuālu protēžu klīniku un ieguvis CE marķējumu savai programmatūrai. Uzņēmums ražo 3D tehnoloģijā printētas protēzes un ortozes, kas ir individuāli pielāgotas pacientu vajadzībām atbilstoši to locekļu 3D skenēšanas rezultātiem.

Lai ieviestu jaunas tehnoloģijas medicīnas ierīču ražošanā, protezēšanas laboratorijām parasti ir jāveic ieguldījumi dārgos instrumentos, aprīkojumā un apmācībā. WiDE īsteno jaunu pieeju, nodrošinot nepieciešamo infrastruktūru, programmatūru un speciālistus. Uzņēmums ir izveidojis tīmekļa vietni, kurā ikvienam ārstam, speciālistam vai tehniskajam speciālistam ir iespēja augšupielādēt sava pacienta locekļu 3D skenēšanas rezultātu. Pēc tam tas izveido dizainu, izmantojot programmatūru un nosūta projektu printēšanai uz tuvāko 3D printēšanas centru.

Šo projektu īstenoja Baltic3d.EU sadarbībā ar Custom3D Tech un Ventspils Augstskolu.

<https://wide.tech>

INOVATĪVA IESPĒJA SNIĢT PALĪDZĪBU SIRDS SLIMNIEKIEM

Kopējais ieguldījums 5 projektos: 2 448 400 EUR
ERAF līdzfinansējums: 800 000 EUR

Ņemot vērā pasaules tendences farmācijas rūpniecībā un vispasaules sabiedrības veselības rādītājus, Grindeks pievēršas tam, lai paplašinātu savu klāstu ar zālēm, kas paredzētas sirds un asinsvadu slimību, centrālās nervu sistēmas traucējumu, kā arī vēža un diabēta ārstēšanai. Uzņēmums izstrādā arī aktīvās farmaceitiskās vielas ar mērķi ievērojami paplašināt to klāstu līdz vismaz 40 vietiņām piecu gadu laikā.

Grindeks ir viens no Farmācijas, biomedicīnas un medicīnas tehnoloģiju Kompetences centra dibinātājiem, tā iesaiste šajā centrā palīdz nodrošināt ERAF līdzfinansējumu pētnieciskās darbības paplašināšanai. Tas veiksmīgi īstenoja ķīmisko un eksperimentālo izpēti par jaunām oriģinālām zālēm sirds un asinsvadu slimību ārstēšanai un noslēdza klīniskās izpētes 1. posmu. Ar šīm jaunajām un oriģinālajām zālēm tiks apliecinātas Latvijas zinātnieku spējas medicīniskās izpētes jomā, lai ieviestu ražošanā pirmās zāles, kuras kopš 20. gadsimta 80. gadiem izstrādājis Latvijas uzņēmums.

Izmantojot ERAF finansējumu, Grindeks šobrīd īsteno piecus pētniecības projektus, izstrādājot jaunas ģenētiskās farmakoloģiskās sastāvdaļas un gatavās zāles. Tas veic arī vairākus biopieejamības pētījumus un pirmsklīnisko izpēti, kas nepieciešama jaunu gatavo zāļu izstrādei.

Grindeks ir vadošais zāļu ražošanas uzņēmums Baltijas valstīs ar ražotnēm Latvijā, Igaunijā un Slovēnijā un pārstāvniecībām 11 valstīs. ■

<https://grindeks.lv>

DATU PUNKTS

Ieguldījumi gaisa kvalitātē reģionālajai attīstībai

Tīrs gaiss ir būtisks mūsu veselībai un apkārtējai videi. Taču mūsu pilsētas cieš no gaisa piesārņojuma, ko izraisa pieaugoša rūpnieciskā ražošana un enerģijas ražošana, fosilās degvielas un biomasas sadedzināšana, kā arī dramatisks satiksmes pieaugums uz mūsu ceļiem.

Cilvēku upuru skaits sliktas gaisa kvalitātes dēļ ir lielāks nekā satiksmes negadījumos, padarot to par nozīmīgāko apkārtējās vides izraisīto priekšlaicīgas nāves iemeslu Eiropā ar 390 000 ik gadu reģistrētiem gadījumiem. Tas ietekmē arī mūsu dzīves kvalitāti, izraisot astmas paasinājumus un elpošanas ceļu problēmas. No ekonomikas viedokļa gaisa piesārņojums rada zaudētas darba dienas un ievērojamas izmaksas veselības aprūpei, visvairāk ietekmējot tādas neaizsargātas grupas kā bērni, astmas slimnieki un seniori. Visbeidzot, tas nodara kaitējumu ekosistēmai, radot pārmērīgu piesārņojumu ar slāpekli (eutrofikāciju) un skābo lietu. Līdz ar to ieguldījumi gaisa piesārņojuma samazināšanā ne tikai veicina cilvēku labjutību un atbalsta dabas resursu aizsardzību, bet arī ir nozīmīgi ekonomiskajā ziņā un veicina reģionālo attīstību.

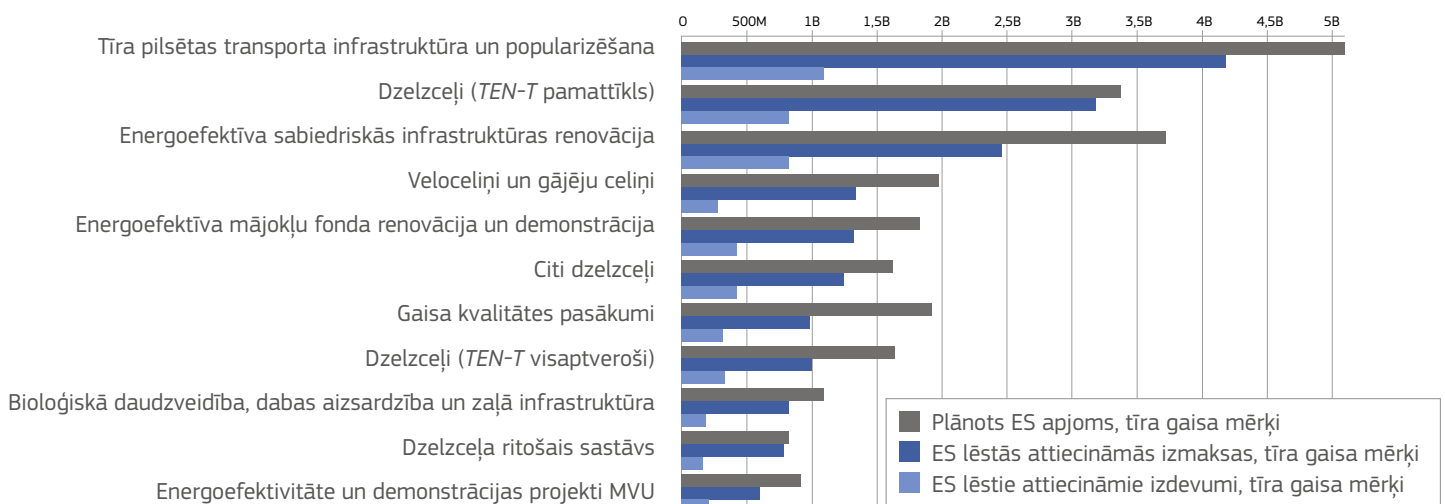
Kohēzijas politika veicina tīra gaisa mērķus

Ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda palīdzību kohēzijas politika sniedz atbalstu Eiropas reģioniem un dalībvalstīm to centienos līdz 2030. gadam sasniegt Eiropas tīra gaisa mērķus. 2014.–2020. gada periodā vairāk nekā 30 miljardi EUR no šīs politikas jomas ieguldījumiem tika tiešā veidā paredzēti piesārņojuma samazināšanai.

Lai gan kohēzijas politikas ieguldījumu tīra gaisa mērķiem izsekošana nebija skaidri paredzēta tiesību aktos 2014.–2020. gada periodam, tāda iespēja tika panākta ar vienošanos starp Komisijas dienestiem.

Līdz ar to ieguldījumi šādos mērķos tiek izsekoti, izmantojot marķieru sistēmu, ar kuru kritērijiem atbilstoši izdevumiem, kas tiek ieguldīti tīra gaisa mērķos, tiek piešķirts konkrēts svēruma ikvienā ieguldījumu kategorijā (intervences jomā). Šie marķieri tika izstrādāti, izmantojot ES klimata modeli "Rio marķieri" (skatīt Izdevumu klimata jomā no ESI fondiem izsekošana, 2014.–2020. gads) atbilstoši tālāk sniegtajam pamatojumam.

TĪRA GAISA MĒRĶU IZSEKOŠANA KOHĒZIJAS POLITIKAS FINANSĒJUMĀ 2014.–2020. GADĀ — INTERVENČES JOMAS

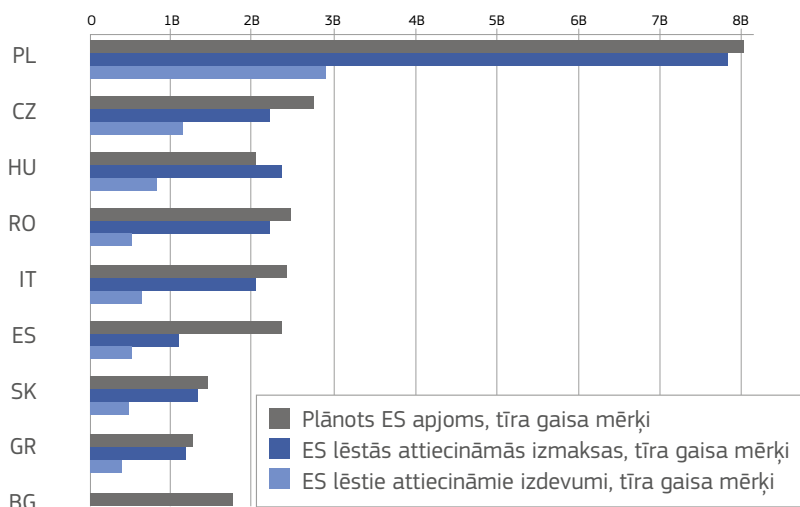

KOMISIJAS TĪRA GAISA PROGRAMMA

Šīs programmas mērķis ir 2030. gadā uz pusi samazināt gaisa piesārņojuma ietekmi uz veselību salīdzinājumā ar 2005. gadu. ES gaisa kvalitātes mērķi balstās uz maksimālajiem kaitīgo vielu līmeņiem, piemēram, sēra dioksīda, slāpekļa oksīdu vai cieta daļiņu.

Ikviena ES dalībvalsts ir apņēmusies virzīties uz emisiju samazināšanas mērķiem valsts līmenī 2020.–2029. gada periodā un ambiciozākiem mērķiem, sākot no 2030. gada. Turklāt konkrēti mērķi atkarībā no emisijas avota ir iekļauti nozaru tiesību aktos (piemēram, degvielai).

Tīra gaisa mērķu izsekošana kohēzijas politikas finansējumā 2014.–2020. gadā starp dalībvalstīm

Ieguldījumi kategorijās, kuras ir visvairāk atbilstošas tīra gaisa mērķu sasniegšanai, tiek ieskaitīti pilnībā ar svērumu 100% apmērā. Tie ietver gaisa kvalitātes pasākumus un riteņbraukšanas infrastruktūru.

Kategorijām, kurās ieguldījumi daļēji veicina piesārņojuma samazināšanas mērķu sasniegšanu, tiek piešķirts svērumu 40% apmērā. Tie ietver dzelzceļus, atjaunojamus energoresursus, mājsaimniecību atkritumu apsaimniekošanu, zaļo infrastruktūru un energoefektivitātes veicināšanas pasākumus u. c.

Izmantojot konservatīvu pieeju, jebkuri citi izdevumi netiek uzskatīti par ieguldījumiem tīra gaisa mērķos (svērumu 0%), šaubu gadījumā ieguldījumi tiek pieskaitīti šai grupai.

Vislielākie ieguldījumi tīrā pilsētas transportā

Diagrammā iepriekšējā lapā ir parādīti kopējie finanšu piešķirumi būtiskākajās intervences jomās, kas veicina tīra gaisa mērķus un kuriem ir piemērots atbilstošs svērumu.

Ieguldījumu progresa izsekošana starp dalībvalstīm

Ieguldījumu rezultātu sasniegšanai ir nepieciešams laiks, sākot no plānošanas, turpinot ar projektu atlasīti un līdz pat projektu īstenošanai. Iepriekš esošajā diagrammā parādīts piešķirumu progress starp dalībvalstīm, veicot ieguldījumus, kas sekmē tīra gaisa mērķus. Diagrammu var filtrēt pēc gada, lai redzētu progresu laika gaitā.

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://bit.ly/33aUrq8>

Vai ir kāds temats, ar ko jūs vēlētos iepazīties turpmākajos *Panorama* sadaļas "DATU PUNKTS" rakstos?

Vai ir kāda datu kopa, ko mums vajadzētu ievietot ESI fondu atvērto datu platformā?

Sūtiet savus ierosinājumus pa e-pastu: REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Sekoiet diskusijai TWITTER [#ESIFOpenData](https://twitter.com/ESIFOpenData)

vai piesakieties mūsu informatīvā izdevuma saņemšanai:

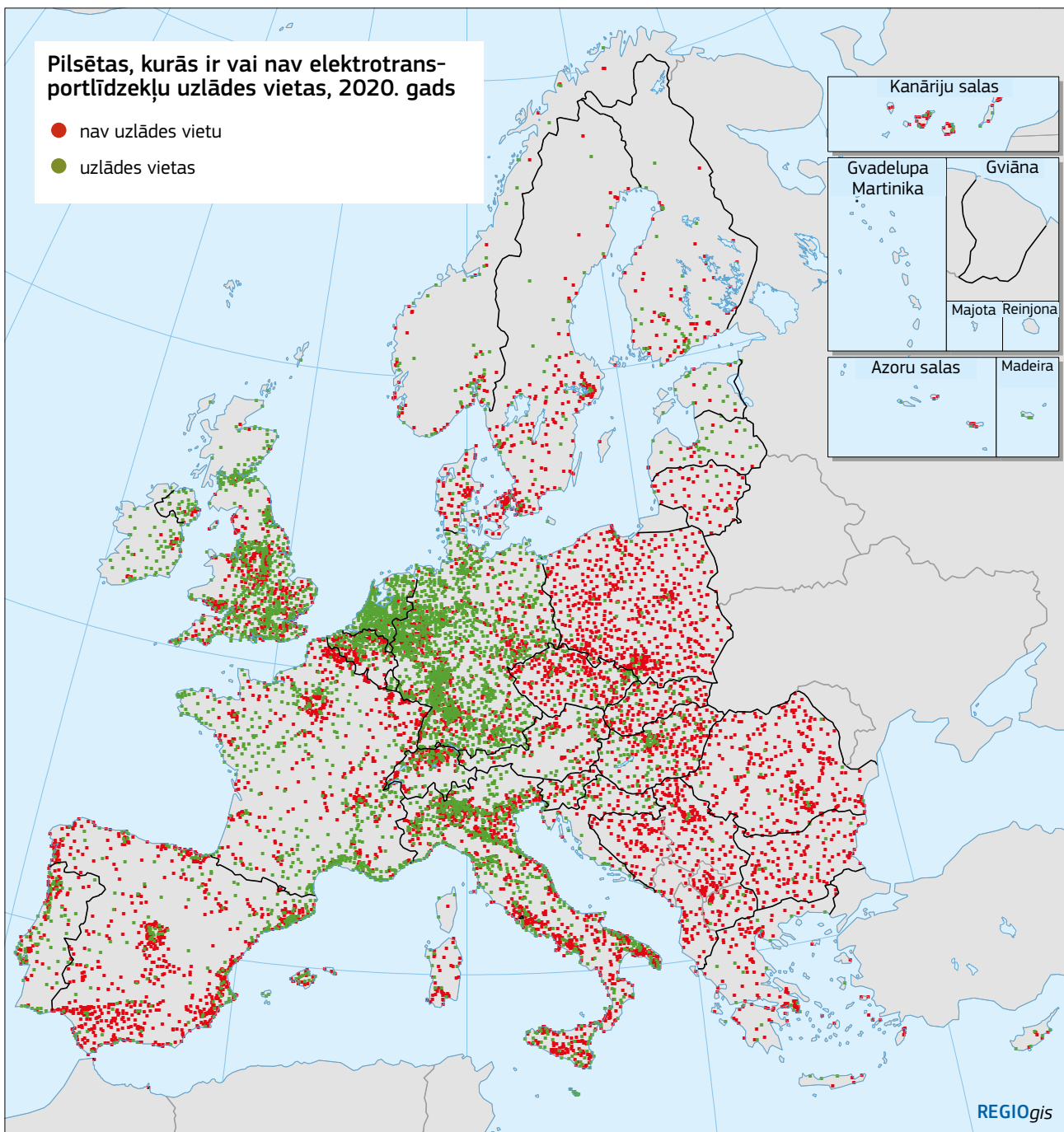
http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788

Zaļāka transporta iespējas ES pilsētās

Pilsētas, kurās ir vai nav elektrotransportlīdzekļu uzlādes vietas, 2020. gads

Eiropas Komisija ierosina līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju par 55% salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni. Taču emisijas no pasažieru automobiļiem joprojām ir par 20% augstākas nekā 1990. gadā. Tādēļ ir nepieciešama

straujāka pāreja uz efektīvākiem, mazākiem automobiļiem un uz elektroautomobiļiem. Viens no šķēršļiem ātrai un plaši izplatītai elektroautomobiļu ieviešanai ir publisku uzlādes staciju trūkums. Piemēram, 2020. gadā vairāk nekā pusē no mūsu 8500 pilsētu nebija elektroautomobiļu uzlādes staciju. Jo sevišķi mazākās pilsētās uzņēmumiem var būt bažas, ka atdeve no viņu ieguldījumiem nesegs izmaksas.

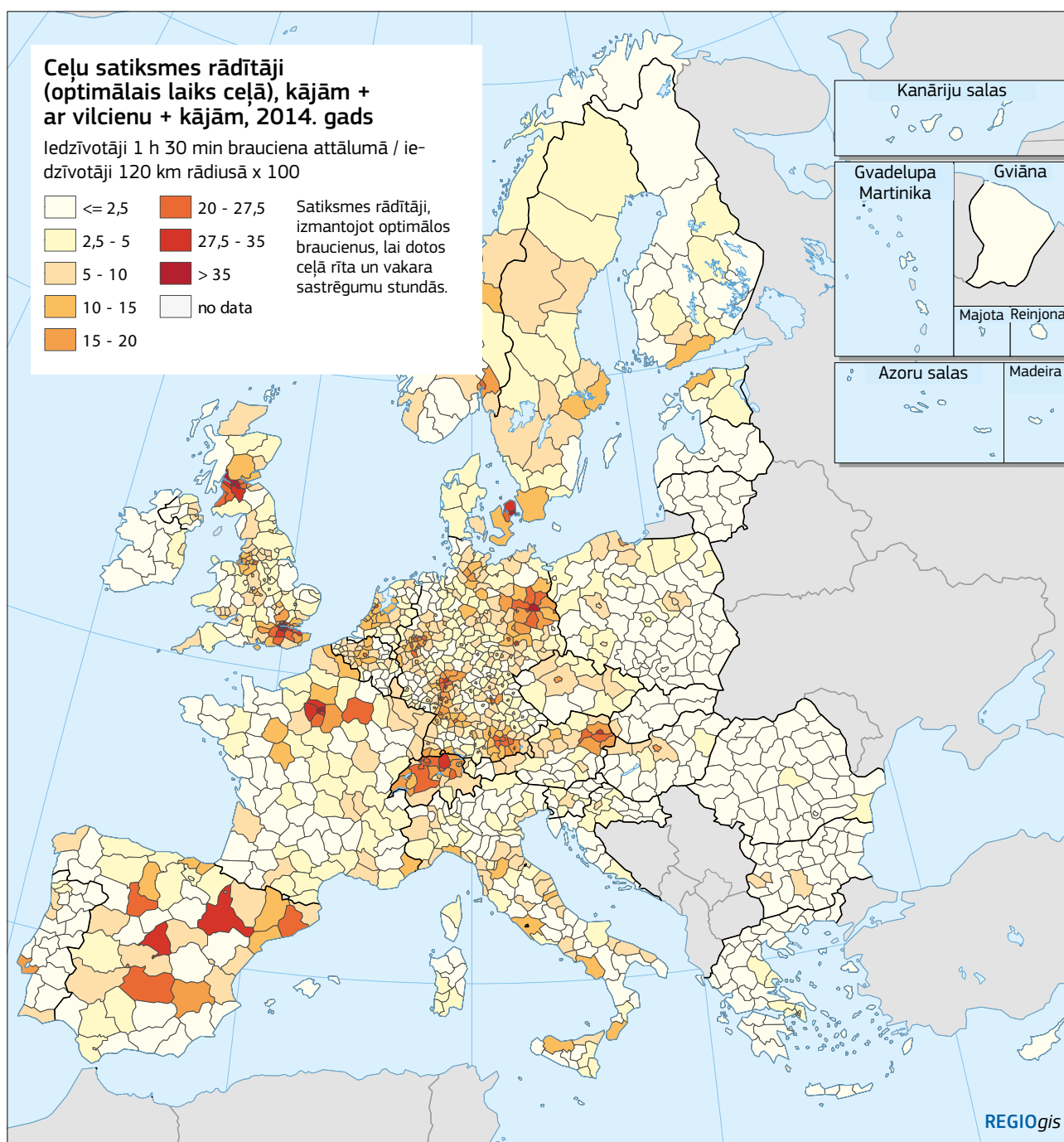
Avots: OpenChargeMap, REGIO-GIS

Ceļu satiksmes rādītāji (optimālais laiks ceļā), kājām + ar vilcienu + kājām, 2014. gads

Vēl viens veids, kā samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju, ir automobiļa vietā izvēlēties braukšanu ar vilcienu. Daudzās Rietumeiropas lielpilsētās ir ātra un regulāra vilcienu satiksme, sniedzot dzīvotspējīgu alternatīvu sastrēgumos pavadītam

laikam. Šajā kartē attēlots 120 km apkārtnē dzīvojošo iedzīvotāju skaits, kas ir sasniedzams, braucot ar vilcienu un ejot ar kājām pusstundu. Augsti rādītāji šajā jomā ir tādām pilsētām kā Kopenhāgena, Parīze, Berlīne, Madride, Londona un Vīne, savukārt vairumam Austrumeiropas reģionu tie ir ļoti zemi. Plašāka informācija par šo analīzi ir atrodama jaunajā darba dokumentā "Dzelzceļa transporta satiksmes rādītāji Eiropā". <https://europa.eu/lqV76Mm>

Avoti: REGIO-GIS, UIC, dzelzceļa uzņēmumi, Eurostat

REGIOSTARS

2 0 2 0

Šī gada **REGIOSTARS** balvu **25 finālistus** atlasīja neatkarīga žūrijas komisija, kuras uzdevums bija noteikt Eiropas izcilākos projektus. Balvas uzvarētājam katrā no piecām galvenajām projektu kategorijām, kā arī sabiedrības simpātiju balvu pasniedza 18. Eiropas Reģionu un pilsētu nedēļas laikā 2020. gada 14. oktobrī, Briselē, Beļģijā.

Šogad Eiropas Reģionu un pilsētu nedēļa noritēja trīs nedēļas pēc kārtas, katra no tām bija veltīta aktuālai tēmai:

- 5.–9. oktobris, Iespēju došana iedzīvotājiem**
- 12.–16. oktobris, Kohēzija un sadarbība**
- 19.–22. oktobris, Zaļa Eiropa, sadarbībā ar Zaļo nedēļu.**

COVID-19 pandēmijas dēļ vairums sesiju bija digitālas, izņemot nozīmīgākos pasākumus, darbseminārus, dažas reģionālās degustācijas un izstādes.

2020. gadā ir šādas balvas kategorijas:

RŪPNIECĪBAS PĀRKĀRTOŠANĀS VIEDAI EIROPAI

APRITES EKONOMIKA ZAĻAI EIROPAI

PRASMES UN IZGLĪTĪBA EIROPAS DIGITALIZĀCIJAI

IEDZĪVOTĀJU IESAISTĪŠANA, LAI PANĀKTU, KA EIROPAS PILSĒTAS IR SALIEDĒTAS

**IESPĒJU DOŠANA JAUNIEŠIEM, ĪSTENOJOT PĀRROBEŽU SADARBĪBU
— INTERREG 30 GADI**

RŪPNIECĪBAS PĀRKĀRTOŠANĀS VIEDAI EIROPAI

EKA BIC Portugāle — Portugāle (ERAF)

Novatoriskais EKA Portugāles Kosmosa risinājumu centrs sekmēja kosmosa tehnoloģiju izmantošanu inovatīviem risinājumiem ar kosmosu nesaistītos tirgos. Ar šo projektu tika atbalstīti uzņēmēji, kuri izmanto kosmosa resursus, lai attīstītu jaunus uzņēmumus viedu pilsētu, transporta, loģistikas, veselības, lauksaimniecības, zilās ekonomika un vides jomās. Pirmajos piecos gados ar to tika radīti 11,5 miljoni EUR, kā arī vairāk nekā 100 augsti kvalificētas darbvietas 30 inovatīvos jaunuzņēmumos.

<https://space.ipn.pt/>

Vieda solāra uzlāde Utrehtas reģionā — Nīderlande (Eiropas Reģionālās attīstības fonds — ERAF)

Lombokas rajons Utrehtā ir pazīstams kā inovatīvākā solārās uzlādes izmēģināšanas teritorija. Tas tiek paplašināts, izmantojot piecas saistītas teritorijas šajā reģionā, no kurām ikviena izmanto uz vietas ģenerētu elektroenerģiju elektroautomobiļu uzlādei. Enerģija tiek uzglabāta automobiļu akumulatoros, un to var atgriezt tīklā sevišķi augsta pieprasījuma periodos. *Vehicle2Grid* sistēma ir palielinājusi ekonomisko aktivitāti un sekmējusi vides un sociālo ilgtspēju un mazoglekļa ekonomiku.

<https://smartsolarcharging.eu/>

HyTrEc2 — ūdeņraža transporta ekonomika Ziemeļjūras reģionam 2 — Dānija (ERAF)

Lai sasniegtu Eiropas mērķus attiecībā uz nulles oglekļa enerģijas sistēmu, būs nepieciešams ievērojams ūdeņraža apjoms. Ar šo projektu tiek sekmēti zaļi iegūta ūdeņraža inovatīvi transporta risinājumi un prasmes kopīgam redzējumam par tīrāku ekonomiku Ziemeļjūras reģionā. Ar to tiek ražots ūdeņradis no atjaunojamajiem energoresursiem plašam transportlīdzekļu klāstam un piedāvāta apmācība un prasmes, lai veicinātu pāreju uz ūdeņradi visā reģionā.

<https://northsearegion.eu/hytrrec2/>

Digitalizācijas nams — Austrija (ERAF)

Ar šo Lejusaustrijas Digitalizācijas stratēģijas paraugprojektu tika izveidota izglītības, zinātnes, uzņēmējdarbības un pārvaldes reģionālā ekosistēma. Projektā tiek savienotas papildu zināšanas un infrastruktūra, lai popularizētu digitālus risinājumus reģiona uzņēmumu vidū. Tā rezultāti ietver jaunus kvalifikācijas formātus, inovatīvus produktus un procesus un risinājumus COVID-19 izraisītajām problēmām.

<https://www.ecoplus.at/interested-in/house-of-digitalization/>

Metāla 3D inovācijas (Me3DI) — Somija (ERAF)

Me3DI, kas ir daļa no Dienvidkarēlijā radītās *3DP* partnerības, izstrādā zināšanas par industriālo 3D printēšanu, izmantojot metālus, un dalās ar tām. Inženieri, dizaineri, sistēmu, materiālu un procesu nodrošinātāji, MVU, pētniecības un izstrādes iestādes un gala lietotāji var iepazīties ar *3DP* vērtību radīšanas un piegādes ķēdi, kas ļauj tiem ietaupīt laiku un materiālus, izstrādājot savus produktus.

<https://bit.ly/31cAFJQ>

APRITES EKONOMIKA ZAĻAI EIROPAI

Pieņem vēsas pārtikas izaicinājumu — Francija, Apvienotā Karaliste (ERAF)

Pārtika veido aptuveni piekto daļu no mūsu individuālās oglekļa pēdas. Izmantojot pārtikas, uztura un vides jomas ekspertu zināšanas, projektā ir atklāts tas, kā personas, kopienas un organizācijas var sadarboties, lai samazinātu oglekļa emisijas. Izveidoto skaitīšanas instrumentu un tīmekļa platformu var izmantot abpus Lamanša jūras šaurumam, lai ar kumosa lieluma darbībām pasargātu planētu no sasilšanas.

<http://coolfood.net/en/>

SeRaMCo — Ziemeļrietumeiropa (ERAF)

Kā viena no resursu izmantošanas ziņā intensīvākajām nozarēm būvniecība rada aptuveni trešo daļu no visiem atkritumiem. Ar projektu *SeRaMCo* tiek uzlabota būvniecības un nojaukšanas procesā radīto atkritumu izmantošana, lai ražotu cementu un betonu Ziemeļrietumeiropā. Aizstājot primāros izejmateriālus ar augstas kvalitātes otrreiz pārstrādātiem materiāliem, ar to tiek sekmēta ES pāreja uz aprites ekonomiku.

<https://bit.ly/2ZhRZfw>

Fibrenamics Green — Portugāle (ERAF)

Ar šo platformu, kas pievēršas inovatīvu produktu izstrādei no rūpnieciskiem atkritumiem, tika popularizēta atkritumu pārstrāde jaunos augstākas kvalitātes produktos (*upcycling*), izmantojot dizainu un inženierzinātnes. Šī projekta pasākumi ietvēra zināšanu radīšanu un dalīšanos ar tām, lai izstrādātu jaunus atkritumu reģenerācijas projektus, kuru pamatā ir universitāšu un uzņēmumu sinerģijas tik daudzveidīgās nozarēs kā tekstils un apavi, kalnrūpniecība, mašīnbūve un mēbeles.

<http://green.fibrenamics.com/>

Ekodizaina aplis — Baltijas jūra (ERAF)

Dizainam ir izšķirošā nozīme inovatīvos, ilgtspējīgos un klimatam draudzīgos risinājumos — aptuveni 80% no produktu ietekmes uz vidi notiek dizaina izstrādes posmā. Projekta mērķis ir popularizēt ekodizainu un aprites ekonomiku sešos dizaina centros Baltijas jūras reģionā. Projekta rezultāti ietver interaktīvus darbseminārus, izglītojošus un informatīvus produktus, tiešsaistes ilgtspējas ceļvedi par aprites dizainu, video un ceļojošu izstādi.

<https://www.ecodesigncircle.eu/>

Zilā aprites ekonomika — Ziemeļeiropa (ERAF)

Šī starptautiskā projekta mērķis ir atbalstīt Eiropas zvejas tīklu atkritumu nozari un inovatīvus risinājumus tās attīstībai. Tā pamatuzdevums ir radīt ilgtspējīgas uzņēmējdarbības iespējas, ko sniedz pamesti, pazaudēti vai izmesti zvejas tīkli. Galvenā uzmanība tiks pievērsta pilnam produktu dzīves ciklam, uzlabojot MVU iespējas izveidot resursu ziņā efektīvu uzņēmējdarbību, popularizējot pakalpojumus un produktus no jūras vides atkritumiem.

<https://bluecirculareconomy.eu/>

PRASMES UN IZGLĪTĪBA EIROPAS DIGITALIZĀCIJAI

E-SKOLAS, izmēģinājuma projekts — Horvātija (ERAF)

Pievēršoties 10% no Horvātijas skolām, šis projekts apņēma uzlabot skolu digitālo briedumu un skolotāju un skolēnu digitālās kompetences. Komanda izmēģināja organizatoriskās, tehnoloģiskās un izglītības koncepcijas IKT ieviešanai izglītībā un administrācijā. Ņemot vērā COVID-19 pandēmiju un pašreizējo pāreju uz attālinātu izglītību, rezultāti izrādījās sevišķi atbilstoši.

<http://www.ndsfund.org>

Muzeji pāri robežām — Polija (Eiropas kaimiņattiecību instruments — EKI)

Projekta mērķis bija izmantot kopīgo vēsturi, lai savienotu kultūras mantojumu abpus Polijas–Krievijas robežai. Izglītojoši un izklaidējoši pasākumi, inovatīvas izstādes un Eiropas līmenī unikāli pasākumi piesaistīja apmeklētājus no pašu valstīm un ārvalstīm, palielinot tūrisma reģionā un palīdzot vietējām kopienām. Turklāt digitālas prezentācijas par pierobežas teritorijas kopējo kultūras mantojumu atstāja ietekmi uz starpkultūru integrāciju.

<http://www.muzeum.elblag.pl/>

CYNIC — Zviedrija (ERAF)

Šī projekta mērķis ir nodrošināt dziļāku priekšstatu, labākas zināšanas un labāku informētību, lai stimulētu stabilu rīcību IT drošības, kiberdrošības un informācijas drošības jomās MVU vidū. Nodrošinot eksperimentālās mācīšanās veicinātājus, CYNIC atbalsta jaunus uzņēmējdarbības modeļus un pāreju uz digitalizāciju. Mazajiem uzņēmumiem tiek dota iespēja izmēģināt, veikt eksperimentus un novērtēt risinājumus divās informācijas drošības laboratorijās.

<https://www.cynic.se/>

Digitālas akadēmijas iekļaujošai apmācībai — Itālija (ERAF)

Balstoties uz spēcīgu partnerību starp Neapoles Universitāti un visā pasaulē atzītiem IT uzņēmumiem, programmā tika uzņemti 3000 valsts un starptautiska mēroga dalībnieki, lai samazinātu reģionālo digitālo prasmju plaisu un palielinātu nodarbinātību un uzņēmējdarbību. Līdz šim apvienība ir radījusi jaunas darbvietas, jaunuzņēmumus un lietišķo pētījumu projektus ar vietējiem MVU, radot mērogojamus un pārnesamus rezultātus.

<https://bit.ly/3jVXSXp>

Digitāla platforma attālinātai apmācībai — Francija (ERAF)

Šajā projektā galvenā uzmanība tika pievērsta jauna tīmekļa izstrādātāju apmācības kursa ar attālinātu klātbūtni izstrādei, izveidojot un uzlabojot inovatīvus rīkus un saturu. Francijas vadošā tālmācības skola O'clock uzlaboja tās virtuālo klašu vidi, izveidoja tīmekļa platformu par tīmekļa izstrādātāja profesiju un izstrādāja infrastruktūru, lai palīdzētu studentiem atrast labākās darba iespējas pēc apmācības.

<https://oclock.io/>

IEDZĪVOTĀJU IESAISTĪŠANA, LAI PANĀKTU, KA EIROPAS PILSĒTAS IR SALIEDĒTAS

SHICC — Ilgtspējīgi mājokļi iekļaujošām un saliedētām pilsētām — Ziemeļrietumeiropa (ERAF)

Finansiālā ziņā pieejamu mājokļu trūkums ir radījis krīzi daudzās Eiropas lielpilsētās. SHICC projekta mērķis ir to risināt, izveidojot kopienas zemes fondus Briselē, Londonā, Ģentē un Lillē, kā arī visā Eiropā. Šīs demokrātiskās organizācijas attīsta un pārvalda finansiālā ziņā pieejamus mājokļus cilvēkiem ar zemiem un vidējiem ienākumiem. Kopienas un iedzīvotāju iesaiste rada saliedētus rajonus.

<https://bit.ly/3m0sBVO>

Pērle nabadzīgā rajonā — Beļģija (ERAF)

Rabotas–Blaizantvestas rajonā Ģentē, vienā no nabadzīgākajām Flandrijas teritorijām, atrodas modernā baznīca *Blaisantkerk*. Projekta mērķis bija pārveidot ēku par daudzfunkcionālu centru ar rajona un pilsētas līdzdalību. Pirmais posms bija zvanu torņa renovācija, kurai sekoja galvenās ēkas atjaunošana un visbeidzot daudzfunkcionālās ēkas būvniecība.

<http://www.blaisantkerk.be/>

Buergerbahnhof-Plagwitz — Vācija (ERAF)

Iedzīvotāju stacija Plagvica ir vietējo iedzīvotāju, ieinteresēto personu, interešu grupu un Leipcijas pilsētas administrācijas lieliskas sadarbības rezultāts. Darbojoties kopā, viņi atjaunoja pamestu teritoriju, lai padarītu to par ilgtspējīgu un radošu teritoriju publiskai lietošanai. Līdz šim ir veikta pilsētas meža plānošana, ir izveidoti kopienas dārzi, ir uzbūvēts rotaļu laukums un ir atvērta šķēršļu trase.

<https://buergerbahnhof-plagwitz.de/>

Dod pieci! *Jugendrechte im Quartier* — Vācija (ERAF)

Projektā "Dod pieci!" izmantotas radošas metodes, lai 15 līdz 25 gadus veci jaunieši būtu vairāk informēti par demokrātisku viedokļu veidošanu un lēmumu veidošanu. Projekta ietvaros tika organizēti iknedēļas semināri, 14 dienu vasaras skola un plaša jauniešu asambleja, lai iepazīstinātu apmeklētājus ar politiskās līdzdalības sniegtajām iespējām un dialogu ar vietējā mēroga politikas veidotājiem un lēmumu pieņēmējiem.

<https://bit.ly/3m3jseD>

VILAWATT — enerģētikas pārejas sekmēšana — Spānija (ERAF)

Viladecansas pilsēta uzskatīja iedzīvotāju līdzdalību un piederības sajūtu par būtisku elementu pārejas uz ilgtspējīgu enerģiju stimulēšanai. Ar VILAWATT tika popularizēta jauna enerģētikas uzņēmuma radīšana, kas tiek pārvaldīts publiskā, privātā un iedzīvotāju partnerībā. Šajā projektā galvenā uzmanība tiek pievērsta jaunajai paaudzei, no bērnības izglītojot to par pārmaiņām, līdz ar to padarot iedzīvotājiem vienkāršāku vadības uzņemšanos enerģētikas modeļa pārveidošanā.

<https://www.uia-initiative.eu/en/uia-cities/viladecans>

IESPĒJU DOŠANA JAUNIEŠIEM, ĪSTENOJOT PĀRROBEŽU SADARBĪBU — INTERREG 30 GADI

ENERGY@SCHOOL — Interreg (ERAF)

Ar šo iniciatīvu tika izveidota sistēma, lai apmācītu skolēnus uzņemties būtisku lomu Eiropas pārejā uz oglekļa ziņā neitrālu kontinentu. Viņu pieeja, veidojot izpratni kā "Jaunajiem enerģijas sargiem", ļāva ievērojami uzlabot energoefektivitāti projektā iesaistītajās skolās. Lielākas atbildības piešķiršana jauniešiem energoviedu skolu īstenošanā ir izrādījusies tikpat efektīva kā renovācijas pasākumi.

<https://www.interreg-central.eu/Content.Node/ENERGYATSCHOOL.html>

Tagad ir laiks pārmaiņām — Polija/Lietuva (ERAF)

Šis projekts tika atzīts par labāko iniciatīvu iespēju došanā jauniešiem, īstenojot pārrobežu sadarbību. Polijas jaunieši apmainījās ar zināšanām un pieredzi ar vienaudžiem no Lietuvas, lai palīdzētu īstenot programmu ielu sociālajiem darbiniekiem. Izveidojot spēcīgu partnerību, viņi pievērsās dažām no daudzajām problēmām, ar ko saskaras ielas bērni, nodrošinot kopīgu apmācību, izdzīvošanas nometnes un pārrobežu sociālo tīklu.

<http://ambc.lt/>

iEER Interreg Eiropa — Somijas (ERAF) ekosistēmas

Kopš 2016. gada inovatīvā Uzņēmējdarbības ekosistēma reģionos ir atbalstījusi jauniešus un uzņēmējdarbību 10 Eiropas reģionos. Ar iEER jauniešu vidū tika popularizēts un attīstīts uzņēmēju domāšanas veids un iemaņas ar labāku reģionālās politikas plānošanu un īstenošanu. Projekta partneri kopīgi izpētīja reģiona uzņēmējdarbības vidi, apmainījās ar zināšanām un pieredzi un nodeva paraugpraksi, lai izstrādātu darbības uzņēmējdarbības ekosistēmas uzlabošanai.

<https://www.interregeurope.eu/iEER/>

Dem Klima auf der Spur — Vācija/Čehija (ERAF)

Projektā "Uz klimata takas" tika risinātas klimata pārmaiņas pārrobežu līmenī. Tajā pulcējās Vācijas un Čehijas pierobežā dzīvojošie bērni un pusaudži, lai radītu iespējas izglītībai un rīcībai vides jomā un kultūras apmaiņai. Vairāk nekā 2000 jauniešu un skolotāju piedalījās klimata aizsardzības nometnēs, vides izglītības pasākumos un tematiskos apmācībuursos.

<http://klima-projekt.eu/de/index.html>

XBIT — Horvātija/Serbija (Pirmspievienošanās palīdzības instruments — IPA)

Pārrobežu IT tīkla konkurētspējai, inovācijai un uzņēmējdarbībai mērķis ir stimulēt labvēlīgus apstākļus inovācijai, IT, uzņēmējdarbībai, darbvietu radīšanai, talantu paturēšanai un kvalificētu jaunu profesionāļu skaita pieaugumam Horvātijas–Serbijas pārrobežu teritorijā. Tā sasniegumi ietvēra pārrobežu IKT ieinteresēto personu tīkla izveidi, izglītojošu, motivējošu un tīklošanās programmu izstrādi un īstenošanu un ražošanas laboratoriju (*fab lab*) un mobilās laboratorijas (*mob lab*) izveidi.

<https://www.interreg-croatia-serbia2014-2020.eu/>

2020. gada REGIOSTARS — FINĀLISTI

VIENKĀRŠIEM VĀRDIEM

PANORAMA
atzinīgi
novērtē jūsu
ieguldījumu!

“Vienkāršiem vārdiem” ir *Panorama* sadaļa, kurā vietējā, reģionālā, valsts un Eiropas līmeņa ieinteresētās personas stāsta par saviem sasniegumiem 2014.–2020. gada periodā un dalās ar viedokļiem par pašlaik notiekošajām svarīgajām diskusijām par kohēzijas politiku

laikposmā pēc 2020. gada. *Panorama* uzklaua ikvienu viedokli — sūtiet savas pārdomas dzimtajā valodā, un, iespējams, tās tiks iekļautas kādā no nākamajiem izdevumiem. Lūdzu, sazinieties ar mums, rakstot uz e-pasta adresi regio-panorama@ec.europa.eu, lai uzzinātu vairāk par norādījumiem un termiņiem.

Ar apmācību un nodarbinātību saistītā pārrobežu mobilitāte

Brigitte Lavinja (*Brigitte Lavigne*)
*CESER viceprezidente un
pētījuma referente*

Pie robežas, kur strādājošo plūsma ir minimāla, ar mobilitāti saistīta profesionālā apmācība un tālākizglītība var būt pamatelements sadarbības stratēģijai, ar kuru, pretēji kopējām tendencēm, veicina Eiropas reģionu apdzīvotās teritorijas konsolidāciju un stiprina pārrobežu sociālo kohēziju.

Pie šāda secinājuma jūnijā apstiprinātā pētījumā nonāca Francijas Jaunakvitānijas reģionālā, sociālā un vides padome (*CESER*).

CESER, kas ir reģiona pilsoniskās sabiedrības pārstāvju konsultatīvā padome,

uzdevums ir sniegt viedokli un veikt pētījumus par reģiona kompetencē ietilpstošiem jautājumiem, tostarp rīcību starptautiskā līmenī un Eiropas lietām. Tā kā pārrobežu mobilitāte ir viens no Eiropas reģionu stratēģijas pīlāriem, *CESER* pieņēma lēmumu aplūkot šo jautājumu divu relatīvi nesenu notikumu kontekstā, kas maina attiecības ar robežu. Kādreizējo trīs reģionu apvienošanās rezultātā radās Jaunakvitānijas reģions un tika izveidota Eiropas teritoriālās sadarbības grupa (*EGTC*), apvienojot to ar Basku zemi un Navarru.

Tā kā pētījumā galvenā uzmanība tiek pievērsta ieinteresēto personu reālajai situācijai un darbības praksei šajās teritorijās, papildus datu vākšanai notika aptuveni 40 intervijas ar pārrobežu mobilitātes aspektos ieinteresētajām personām. Tas ļāva noteikt šķēršļus, ar kuriem saskaras ieinteresētās personas, kā arī to izmantotās iespējas.

Konkrētu projektu analīze sniedza ieskatu par viņu spēju rast konkrētus teritorijām pielāgotus risinājumus. Visbeidzot, šajā pētījumā tiek aplūkoti reģiona un Eiropas reģiona stratēģiskie virzieni pārrobežu mobilitātes prakses uz citām Francijas robežām kontekstā.

Starp pētījuma secinājumiem ir jāatzīmē, ka pārrobežu sadarbība patiesībā norit divos līmeņos. Ir vietējais līmenis, kas ir auglīga augsne eksperimentiem

un inovācijām, pateicoties kopējai kultūrai un kopīgai valodai, un reģionālais līmenis, jo tagad visi Jaunakvitānijas reģioni var piedalīties Eiropas reģiona sadarbības iniciatīvās.

Kas attiecas uz pārrobežu sadarbību, tad pētījuma rāda, ka atšķirībā no vispārpieņemtā uzskata, tā neaprobežojas ar individuālu robežas šķērsošanu, bet var izpausties arī kā kolektīva vai institucionāla mobilitāte.

Paturot prātā Jaunakvitānijas reģiona Eiropas statusu, *CESER* iesaka padarīt ar apmācību un darbu saistītu mobilitāti par Eiropas reģiona sadarbības centrālo elementu. Šī rekomendācija ir sīkāk izklāstīta 10 stratēģiskās rekomendācijās un konkrētos operatīvos pasākumos. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA
<https://bit.ly/3OpFfE5>

PROJEKTI

DIZAINA SVINĒŠANA
LAHTI, SOMIJĀKOPĒJAIS IEGULDĪJUMS
598 438 EURES IEGULDĪJUMS
418 910 EUR

Somijas dienvidos Lahti kādreizējā alus darītavā tiek atvērta jauns centrs, kas veltīts mākslai, plakātiem un dizainam. ERAF finansētās iniciatīvas mērķis ir atdzīvināt pilsētas dizaina vadītās rūpniecības vēsturi un svinēt to.

Šī jaunā “pieredzes centra” pamatelements būs jaunais Lahti Mākslas un dizaina muzejs, kuru paredzēts atvērt 2021. gadā. Pievēršoties mākslai, dizainam, dzīvesstilam un digitālajai tehnoloģijai, muzejs kļūs par mājām arī esošajam mākslas muzejam un plakātu muzejam.

Turklāt šajā ēkā atradīsies mākslas un dizaina veikals, restorāns un neliela alus darītava, kā arī biroji un sanāksmju telpas radošo profesiju pārstāvjiem.

Šīs ēkas mērķis ir atbalstīt vietējo dizaina zināšanu atdzimšanu. Lahti bija ievērojams radošās nozares centrs līdz 20. gadsimta 90. gadu sākumam, kad recesija smagi skāra vietējo rūpniecību, tostarp mēbeļu, tekstilizstrādājumu un apģērbu ražotājus.

Lai gan kopš tiem laikiem ir saglabājies augsts bezdarba līmenis, ir sagaidāms, ka centrs piesaistīs jaunus uzņēmumus, iedzīvotājus un apmeklētājus, lai uzlabotu vietējo ekonomiku. Projekta ietvaros jau ir izveidotas divas darbvietas. Ir sagaidāms, ka tām sekos vēl 10 līdz 20 darbvietas, kad tiks atvērta centrs, kuram jāklūst par auglīgu augsni turpmākajām radošajām un pakalpojumu nozarēm.

Šī iniciatīva arī ienesīs jaunu dzīvi vēsturiskajā 19. gadsimta ēkā, kas ir kādreizējā Mallasjuomas alus darītava. Projekta attīstītājs ir pārvērtis to par Malski centru, daļa no kura tiks iznomāta Lahti Mākslas un dizaina muzejam un centram, tādējādi saglabājot vietējo arhitektūras mantojumu.

Iesaistoša pieredze

Jaunā centra dizainu, darbības plānus un koncepcijas izstrādāja Tajumo projektā, kuru vadīja Lahti Lietišķo zinātņu universitātes Dizaina institūts ar Lahti muzejiem un Lahti pilsētas centra uzņēmumu asociāciju.

Plaši darbsemināri, padziļinātas intervijas un Somijas un ārvalstu muzeju apmeklējumi palīdzēja komandai radīt dzīvotspējīgu uzņēmējdarbības un sadarbības modeli šai vietai, kā arī idejas pasākumiem, izstādēm un pakalpojumiem, kas varētu piesaistīt apmeklētājus no Somijas un citām valstīm.

Procesā iesaistījās grupas, kurām ir interese centra panākumos. To vidū ir mākslinieki, dizaineri, galeriju pārstāvji un citi muzeju eksperti, radoši uzņēmumi, vietējās universitātes, ēdināšanas uzņēmumi un pasākumu organizatori.

Lai nodrošinātu maksimālu pārredzamību, visi attīstības darbsemināri, semināri un pasākumi bija brīvi pieejami. Iedzīvotāji tika aicināti komentēt centra interjera dizaina alternatīvas un mēbeļu izkārtojumu un vērot to, kā jaunākās audiovizuālās tehnoloģijas spēj paplašināt apmeklētāju pieredzi.

Muzejam jau ir plāni inovatīvām izstādēm nākamajiem pieciem gadiem un tā darbības mēroga paplašināšanai. Rezultāts ir aizraujošs centrs, kas bagātinās Lahti ekonomiku un kultūras dzīvi. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<http://www.lahdenmuseot.fi/museot/en/lad/>

PROJEKTI

PLŪDU RISKU DIENESTS AIZSARGĀ KIPRU UN GRIEKIJAS SALAS

**KOPĒJAIS IEGULDĪJUMS
1 159 248 EUR**

**ES IEGULDĪJUMS
985 361 EUR**

Pret klimata pārmaiņām neaizsargātajos Vidusjūras austrumos iedzīvotāji var gūt labumu no agrīnas brīdināšanas par plūdiem, pateicoties Vides risku pārvaldības informācijas dienestam (*ERMIS-F*), kas izveidots no Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansētā pārrobežu projektā.

Tā kā klimata pārmaiņas rada ekstrēmus nokrišņus, plūdu risks pieaug. Projektā *ERMIS-F* tika izveidota tiešsaistes sistēma, kas palīdz Kipras, Krētas un Ziemeļeģejas salu iedzīvotājiem, uzņēmumiem, zinātniekiem un sabiedriskajiem dienestiem ierobežot radīto kaitējumu.

Izdrukājamās kartēs iedzīvotāji var redzēt, vai viņu mājoņi vai zeme atrodas riska zonā, brīdinot veikt aizsardzības pasākumus. Savukārt lietotāji var piekļūt ģeotelpiskajiem datiem, izmantojot portālu, lai izveidotu kartes ar individuāli pielāgotu informāciju. Dienests *ERMIS-F* ir veidots tā, ka šie dati tiek izmantoti tam, lai sniegtu vietējām iestādēm agrīnos brīdinājumus par plūdiem un tie varētu plānot preventīvos pasākumus.

Sociālo tīklu lietotnes savieno dažādas ieinteresētās personas, lai tās dalītos ar idejām un datiem. Iedzīvotāji var arī izmantot savus viedtālruņus vai planšetes, lai nodrošinātu kolektīvus resursus ar plūdu un to seku fotoattēliem, kuros norādīta ģeogrāfiskā atrašanās vieta, palīdzot iestādēm un pētniekiem nodrošināt labāku plūdu pārvaldību.

Visbeidzot, zināšanu datubāze sasaista ar plūdu kontroles pasākumiem un paraugpraksi, datiem par iepriekšējiem vietēja līmeņa plūdiem, tiesību aktiem, valsts iestādēm un programmatūru pētījumiem vai plūdu projektiem. Turklāt izglītojoši materiāli kopā ar pasākumiem māca iedzīvotājiem, kā izmantot platformu un paaugstina to informētību par saikni starp plūdiem un klimata pārmaiņām.

ERMIS-F pakalpojumi ir bezmaksas, informācija ir pieejama grieķu un angļu valodās, lai gan vietējie iedzīvotāji, gan arī iebraucēji var piekļūt datiem par plūdu nodarītā kaitējuma ierobežošanu.

No datiem pie rīcības

Šis projekts tika izveidots, lai palīdzētu sabiedriskajiem dienestiem un iedzīvotājiem rīkoties, izmantojot kompleksas zinātniska līmeņa zināšanas par dabas katastrofu pārvaldību.

ERMIS-F komanda strādāja ar vietējo ieinteresēto personu fokusgrupām izmēģinājuma teritorijās (Lesvosā, Krētā un Kiprā), apstrādājot informāciju un izveidojot scenārijus ar potenciālo efektu par zemes izmantošanu un klimata pārmaiņām un to ietekmi uz teritorijām, kas ir jutīgas pret plūdu iespējamību.

Tehnisko lietpratību nodrošināja Kipras Institūts, kas koordinēja šo projektu, Egejas Universitāte, Krētas Tehniskā universitāte, Hanjas pašvaldība, Ziemeļeģejas ūdens resursu direktorāts un Limasolas notekūdeņu pārvalde.

Šim projektam palīdzēja arī civilās aizsardzības iestādes, vietējās pašvaldības un iestādes, profesionālās asociācijas un vides organizācijas.

Vietējās kopienas un labuma guvēji no projekta tika iesaistīti, izmantojot informācijas punktus Kiprā, Krētā un Egejas jūras salās, kur tie uzzināja, kā izmantot *ERMIS-F* pakalpojumus un kā sniegt savu ieguldījumu tajos. Biroji, kas joprojām darbojas, tagad atrodas vietējo pārvaldes iestāžu pārziņā.

ERMIS-F sistēmā tiek izmantota atvērta koda programmatūra un dalītā arhitektūra, kas vienkāršā veidā ir atkarojama citos reģionos, pielāgojama politikas veidošanai un privātai pētniecībai un paplašināma uz citām katastrofām, piemēram, mežu ugunsgrēkiem vai sausuma periodiem. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://ermis-f.eu/>

PROJEKTI

LAIKAPSTĀKĻU NOVĒROŠANAS UZLABOJUMI AIZSARGĀ ITĀLIJAS UN HORVĀTIJAS KRASTUS

KOPĒJAIS IEGULDĪJUMS
1 150 000 EUR

ES IEGULDĪJUMS
977 500 EUR

Pētnieki un reģionālās pašvaldības sadarbojās pārrobežu projektā, lai palīdzētu aizsargāt dzīvības un mazināt laikapstākļu nodarītos postījumus Adrijas jūras piekrastē. Viņu mērķis ir samazināt riskus, kurus šajā teritorijā rada dabas katastrofas.

Ir sagaidāms, ka klimata pārmaiņu rezultātā nākotnē skarbi laikapstākļi pakāpeniski būs vērojami biežāk. Projekta “Adrijas DSS izmantošana ekstrēmu laikapstākļu piekrastē novērošanai un pārvaldībai” (*AdriaMORE*) mērķis ir palīdzēt mazināt šādu notikumu, piemēram, plūdu, ietekmi uz piekrastes kopienām un vidi visā Itālijā un Horvātijā.

Projekta pamatā ir divi iepriekšēji *Interreg* projekti, uzlabojot esošās sistēmas, ar kurām tiek veikta hidrometeoroloģisko risku, piemēram, negaisu, novērošana un pārvaldība. Komanda pievērsās brīdinājumu par ekstrēmiem laikapstākļiem precizitātei un savlaicīgumam, cenšoties uzlabot informāciju, kas pieejama civilās aizsardzības aģentūrām un risku pārvaldības iestādēm, un tādējādi izglābjot dzīvības.

Saskaņā ar Itālijas pussalas austrumu krastā izvietotās Abruco reģiona pašvaldības sniegto informāciju, vietējie glābšanas dienesti un iestādes tagad tiek operatīvi brīdināti par gadījumiem, kad sagaidāmi ekstremāli laikapstākļi.

Uzmanība tika pievērsta arī konkrētu vājo vietu izpētei dažādos reģionos, kas piedalījās projektā. Tika veikta apmaiņa ar paraugpraksi abu valstu institucionālās pārvaldes līmenī un sniegts atbalsts jūras navigācijas, gaisa satiksmes kontroles un pilsētu ūdens apsaimniekošanas dienestiem.

Tika pievienoti jauni komponenti, lai pilnveidotu pārklājumu dažu valstu piekrastes līniju posmos. Izveidotā programmatūra spēj iegūt un sagatavot meteoroloģisko radaru datus no sistēmām ar dažādām iezīmēm. Uzlabojumi tika izmēģināti Peskāras upes deltā (Itālijā) un Neretvas upes deltā (Horvātijā).

Cīņa ar ugunsgrēkiem

Vējš un ūdens nav vienīgie, kas apdraud piekrastes ekstrēmos laikapstākļos — arī uguns rada nozīmīgus riskus piekrastes kopienām un kuģiem. No *AdriaMORE* projekta līdzekļiem tika finansēta kuģa iegāde, kas primāri tiks izmantots ugunsdzēsības operācijām jūrā un gar piekrasti Dubrovnikas tuvumā, kas ir vēsturiska jūras osta Dienvidhorvātijā, kur kuģis ir bāzēts. To var izmantot arī ar piesārņojumu saistītās operācijās, piemēram, bonu izvietošanai, lai ierobežotu piesārņojumu.

Projekta ietvaros tika arī uzstādīta vēja profilēšanas iekārta, kas izmanto radara vai skaņas viļņus, lai uztvertu vēja ātrumu un virzienu Dubrovnikas apkaimē. Šī ierīce ļauj prognozēt bīstamus laikapstākļus.

Laikapstākļiem kļūstot neprognozējamākiem, *AdriaMORE* projekta rezultāti padarīs drošāku dzīvošanu Adrijas jūras piekrastes kopienās. Tā pasākumi aizsargās vietējo iedzīvotāju dzīvības un palīdzēs saglabāt dabiskās dzīvotnes. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://www.italy-croatia.eu/web/adriamore>

PROJEKTI

BRĪVPRĀTĪGIE JAUNIEŠI NO
REINJONAS SOLIDARIZĒJAS
AR KAIMIŅU KOPIENĀMKOPĒJAIS IEGULDĪJUMS
12 601 720 EURES IEGULDĪJUMS
2 211 462 EUR

Pateicoties ES finansētai brīvprātīgo programmai, jaunieši no Reinjonas ieguva profesionālo pieredzi, pildot viņiem uzticētos darba uzdevumus organizācijās Indijas Okeānā un Dienvidāfrikā.

Francijas aizjūras reģions Reinjona atrodas blakus Maurīcijai, austrumos no Madagaskaras, Indijas okeānā. Šīs salas attālā atrašanās vieta ierobežo tās iedzīvotāju mobilitāti, kā rezultātā tajā ir augsts bezdarba līmenis par 30 gadiem jaunāku iedzīvotāju vidū.

Laika posmā no 2015. gada līdz 2017. gadam 139 jauni vīrieši un jaunas sievietes no salas tika nosūtīti misijā uz citām valstīm *Interreg* Indijas okeāna programmas ietvaros — uz reģionu, kas ietver Austrāliju, Komoru salas, Indiju, Keniju, Madagaskaru, Maurīciju, Mozambiku, Šeišelu salas, Dienvidāfriku un Tanzāniju.

Šie starptautiskās solidaritātes brīvprātīgie tika līdzfinansēti no ERAF un Reinjonas reģiona padomes līdzekļiem. Šo programmu koordinēja Francijas starptautiskās apmaiņas un solidaritātes brīvprātīgā darba platforma — *France Volontaires*.

Pēc profilā sniegtās informācijas izvēlēti brīvprātīgie bija pieejami privātām organizācijām un sabiedriskām iestādēm, piemēram, ministrijām, tirdzniecības un rūpniecības kamerām, tūrisma birojiem, kultūras centriem vai asociācijām. Starp dažādām nozarēm bija kultūra, tūrisms, finanses, vide, pētniecība un enerģētika.

Lielākoties starptautiskās solidaritātes brīvprātīgie bija dažādu izglītības iestāžu absolventi vecumā no 24 līdz 34 gadiem. Viņu uzdevumi tika plānoti, lai stiprinātu sadarbību starp Reinjonu un citām teritorijām.

Visu misiju ilgums bija no viena līdz trīs gadiem, kuru laikā brīvprātīgie saņēma atalgojumu.

Dzīve reālajā pasaulē

Šī bija iespēja jaunām un motivētām personām iepazīt dzīvi citā valstī, kā arī iegūt reālu pieredzi profesionālā vidē. Papildus savu prasmju pārnesei brīvprātīgie no Reinjonas arī dalījās savās zināšanās ar uzņemošajām organizācijām.

Pēc šīs prakses daudzi brīvprātīgie arī atrada darbu. Līdz 2018. gada beigām 43 brīvprātīgie bija iekārtojušies darbā. Starp tiem 14 bija Madagaskarā, 11 Maurīcijā, 6 Komoru salās, 6 Šeišelu salās, 2 Mozambikā, 2 Tanzānijā, 1 Austrālijā un 1 Indijā.

Saskaņā ar *France Volontaires* asociācijas veikta pētījuma datiem, 85% kādreizējo brīvprātīgo strādāja Reinjonā, Francijā un Indijas okeāna reģionā. ■

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

<https://www.france-volontaires.org/nos-actions/programmes-ultramarins/la-reunion/>

PROGRAMMA

2020. GADA 20. OKTOBRIS

Tiešsaistē

ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam

11. ikgadējais forums

<https://www.annualforum2020.eu/en/>

JURIDISKS PAZIŅOJUMS

Ne Eiropas Komisija, ne personas, kas rīkojas Komisijas vārdā, neatbild par to, kā tiek izmantota šajā publikācijā iekļautā informācija.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2020. gads

PDF: ISSN 1725-8235 KN-LR-20-003-LV-N

© Eiropas Savienība, 2020. gads

Atļauts izmantot citur, norādot avotu.

Eiropas Komisijas dokumentu atkalkulācija politika ir noteikta ar Lēmumu 2011/833/ES (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.).

Lai varētu izmantot vai reproducēt elementus, uz kuriem Eiropas Savienībai nav autortiesību, atļauja jāprasa tieši autortiesību īpašniekam.

Šis žurnāls ir pieejams 22 valodās šajā tīmekļa vietnē:

http://ec.europa.eu/regional_policy/lv/information/publications/panorama-magazine/

Šī izdevuma saturs pabeigts 2020. gada oktobrī.

FOTOGRĀFIJAS (LAPPUSES):

Vāks: © *istock/imantsu*

3. lappuse: © Eiropas Savienība

4. lappuse: © *istock/elenabs*

5. lappuse: © *istock/fiskses*

6. lappuse: © *istock/Motortion*

7. lappuse: © *istock/AndreyPopov*

8. lappuse: © Eiropas Savienība / Paulu Pose (*Paolo Poce*);

9. lappuse: Kreisā puse © *istock/skynesher*;

Labā puse © *Prostock-Studio*

10. lappuse: © Eiropas Savienība

12. lappuse: © *EstLat*

13. lappuse: © *istock/LordRunar*

14. lappuse: © *istock* / Tomášs Demarčíks (*Thomas Demarczyk*)

15. lappuse: © Slovēnijas Ārlietu ministrija

16. lappuse: © *istock* / Matjajs Slaničs (*MATJAZ SLANIC*)

17. lappuse: © *istock/igremlin*

19., 20. lappuse: © *istock/imantsu*

22. lappuse: © Latvijas finanšu ministrija

25. lappuse: Kreisā puse © Latvijas Universitāte;

Labā puse © *istock/onurdangel*

26. lappuse: Kreisā puse © *istock/MediaProduction*;

Labā puse © *Hugo.lv*

27. lappuse: Kreisā puse © *Vizulo*; Labā puse © *Goldcastle7*

28. lappuse: © Grindeks

34. lappuse: 01 © *Instituto Pedro Nunes*; 02 © Utrehtas

Ilgtspējas institūts; 03 © Aberdīnas pilsētas pašvaldība;

04 © *Ecoplus* – Lejasaustrijas biznesa aģentūra;

05 © *LUT* universitāte

35. lappuse: 01 © *Al'Terre Breizh*; 02 © Augšfrancijas reģions;

03 © *CVR – Centro de Valorização de Resíduos*;

04 © Vācijas Vides aģentūra; 12 © Rietumu

attīstības komisija;

36. lappuse: 01 © *CARNET* – Horvātijas akadēmiskais un pētnieciskais

tīkls; 02 © Elblongas arheoloģijas un vēstures muzejs;

03 © Lūleo Tehnoloģiju universitāte; 04 © Neapoles

Universitāte *Federico II*; 05 © *O'clock*

37. lappuse: 01 © Lilles pilsēta; 02 © *DOIC vzw*; 03 © Leipcigas

pilsētas mājokļu un pilsētas attīstības birojs; 04 © *SOS-*

Kinderdorf Berlin e.V.; 05 © Viladekansas pašvaldība

38. lappuse: 01 © *Unione dei Comuni della Bassa Romagna*;

02 © Alītas pilsētas kopienas centrs; 03 © Helsinku-

Ūsimā reģiona padome; 04 © *Kindervereinigung*

Chemnitz e.V.; 05 © *SEE ICT* asociācija

39. lappuse: © *CESER*

40. lappuse: © *istock/vicnt*

41. lappuse: © *istock/impalis*

42. lappuse: © *istock/HABY*

43. lappuse: © *istock/fstop123*

SEKOJIET LĪDZI NOTIKUMIEM

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[EUinmyRegion](https://twitter.com/EUinmyRegion)

[EUinmyRegion](https://www.facebook.com/EUinmyRegion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinmyRegion](https://www.youtube.com/EUinmyRegion)

[euinmyregion](https://www.instagram.com/euinmyregion)

ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/ferreira_en
[@ElisaFerreiraEC](https://twitter.com/ElisaFerreiraEC)

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs

Eiropas Komisija
Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts
Kommunikācija — Agnès Monfret
Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
E-pasts: regio-panorama@ec.europa.eu